

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ανάπτυξη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Λόγω της μεγάλης προόδου, που πραγματοποιήθηκε μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, σήμερα μόνο ένα μικρό μέρος του πληθυσμού της γης ζει σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας.	Σ	Λ
2. Από το 1970, οι έρημοι έχουν επεκταθεί από έκταση, η οποία είναι μεγαλύτερη από αυτή, που χρησιμοποιείται για καλλιέργειες στην Κίνα.	Σ	Λ
3. Η ανάπτυξη δεν εξαρτάται από ένα μόνο παράγοντα, όμως εξασφαλίζεται με μία πάντοτε συνταγή.	Σ	Λ
4. Στην πράξη, είναι δυνατόν να υπάρχει οικονομική μεγέθυνση, χωρίς σημαντική ανάπτυξη.	Σ	Λ
5. Στην πράξη, είναι δυνατόν να υπάρχει σημαντική ανάπτυξη, με πολύ μικρή οικονομική μεγέθυνση.	Σ	Λ
6. Η διερεύνηση των οικονομικών ευκαιριών προκύπτει από ένα μαζικό πρόγραμμα κοινωνικών παροχών.	Σ	Λ
7. Είναι δυνατόν να υπάρχει οικονομική μεγέθυνση, χωρίς σοβαρή ανάπτυξη.	Σ	Λ
8. Είναι δυνατόν να υπάρχει σημαντική ανάπτυξη, χωρίς κάποια οικονομική μεγέθυνση.	Σ	Λ
9. Σήμερα, υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία, ότι η μεγάλη ανισότητα ως προς τη διανομή του εισοδήματος και η οικονομική ανάπτυξη σχετίζονται ανάλογα.	Σ	Λ

10. Οι επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό αυξάνουν το μέσο όρο της ποιότητας της εργατικής δύναμης.	Σ	Λ
11. Η παραγωγικότητα, αυξάνει με τη βελτίωση στην ποιότητα των εισροών που συνδέεται με την τεχνολογική πρόοδο.	Σ	Λ
12. Για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το ΑΕΠ (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν).	Σ	Λ
13. Η ανάπτυξη μπορεί να γίνεται χωρίς να λαμβάνεται καθόλου υπόψη η επιβίωση των διαφόρων ζώντων οργανισμών.	Σ	Λ
14. Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης έχει μικρότερη ευρύτητα από το κατά κεφαλήν εισόδημα.	Σ	Λ
15. Όταν ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης είναι κοντά στο μηδέν (0), αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν λιγότερες ευκαιρίες για τους πολίτες και επομένως χαμηλότερη στάθμη ανάπτυξης.	Σ	Λ
16. Πολλές χώρες, στις οποίες παρουσιάστηκαν οι πρώτοι πολιτισμοί, ανήκουν σήμερα στις περισσότερο αναπτυγμένες.	Σ	Λ
17. Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης και ο δείκτης του ΑΕΠ δείχνουν ουσιαστικά τις διαφορές στο εσωτερικό μιας χώρας μεταξύ πολιτών διαφορετικής περιοχής.	Σ	Λ
18. Το επίπεδο και η ταχύτητα ανάπτυξης είναι χαμηλότερα, όσο τα εμπόδια για οικονομική πρόοδο σε μία χώρα είναι μικρότερα.	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Ένα βασικό αγαθό της ζωής, το οποίο βελτιώνεται με την ανάπτυξη, είναι
  - α) ο μισθός.
  - β) η υγεία.
  - γ) το κεφάλαιο.

- δ) η άνεση στο σπίτι.
2. Μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου, οι αναπτυσσόμενες χώρες
- α) ξοδεύουν πολύ λιγότερα χρήματα για όπλα.
  - β) δαπανούν για εξοπλισμούς τόσα χρήματα, όσα περίπου για υγεία και εκπαίδευση.
  - γ) έχουν παγώσει αναγκαστικά τους εξοπλισμούς.
  - δ) δαπανούν για εξοπλισμούς διπλάσιο περίπου ποσό απ' ότι για υγεία και εκπαίδευση.
3. Οι αναπτυγμένες οικονομίες των ΗΠΑ, του Καναδά, της Ιαπωνίας, της Νέας Ζηλανδίας και της Δυτικής Ευρώπης παράγουν αγαθά, τα οποία αποτελούν το
- α) 15% της παγκόσμιας παραγωγής.
  - β) 35% της παγκόσμιας παραγωγής.
  - γ) 45% της παγκόσμιας παραγωγής.
  - δ) 70% της παγκόσμιας παραγωγής.
4. Οι αποφάσεις του παγκόσμιου συνεδρίου του Ρίο ντε Τζανέιρο (1992) περιελάμβαναν
- α) τις πολεμικές δαπάνες.
  - β) τις νέες ανακαλύψεις.
  - γ) την αειφόρο ανάπτυξη.
  - δ) την οικιακή οικονομία.
5. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, ο αριθμός των φτωχών αυξήθηκε, παρά τη θεωρητική αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, λόγω
- α) συμμετρικής διανομής του πλούτου.
  - β) υπερβολικής αύξησης του πλούτου.
  - γ) ασύμμετρης διανομής του πλούτου.
  - δ) υπερβολικής αύξησης του πληθυσμού.

6. Αν η ανάπτυξη θεωρηθεί σαν συνθετότερο φαινόμενο, τότε το χρησιμοποιούμενο κριτήριο είναι
- α) ο πληθυσμός.
  - β) οι δείκτες της ανάπτυξης.
  - γ) το κατά κεφαλήν εισόδημα.
  - δ) η επιχειρηματική δραστηριότητα.
7. Τα εργοστάσια, ο μηχανολογικός εξοπλισμός και η υποδομή σε δίκτυα μεταφορών και επικοινωνιών μιας χώρας αποτελούν
- α) το συνολικό κεφάλαιο.
  - β) το συνολικό επιχειρηματικό κεφάλαιο.
  - γ) το πάγιο κεφάλαιο.
  - δ) τις επενδυμένες υπεραξίες του κεφαλαίου.
8. Η τεχνολογία αποτελεί κύριο παράγοντα
- α) μείωσης της ρύπανσης.
  - β) μείωσης των εκροών.
  - γ) αύξησης των εισροών.
  - δ) αύξησης της παραγωγικότητας.
9. Το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα ισούται με το ΑΕΠ
- α) μειωμένο κατά τα εισοδήματα που αποκτούν οι κάτοικοι στο εξωτερικό.
  - β) μειωμένο κατά τα εισοδήματα που αποκτούν οι κάτοικοι στο εξωτερικό.
  - γ) αυξημένο κατά τα εισοδήματα που αποκτούν οι αλλοδαποί στη χώρα.
  - δ) αυξημένο κατά τα εισοδήματα που αποκτούν οι κάτοικοι στο εξωτερικό.
10. Για να εκτιμηθεί το παραγόμενο εισόδημα και η διαπραγματευτική ισχύς μιας χώρας, η καταλληλότερη ένδειξη είναι
- α) το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.
  - β) το συνάλλαγμα που στέλνουν οι ομογενείς στη χώρα.
  - γ) το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα.
  - δ) τα εισοδήματα που αποκτούν οι αλλοδαποί στη χώρα.

11. Οι τιμές του δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης κυμαίνονται από
- α) 0 έως 1.
  - β) 0 έως 0,5.
  - γ) 0 έως 1,5.
  - δ) 1 έως 1,5.
12. Η ταξινόμηση των χωρών σε χώρες Βορρά/Νότου χρησιμοποιείται για να
- α) διακρίνονται οι διαφορετικές θερμοκρασίες.
  - β) διακρίνονται οι πολιτιστικές διαφορές.
  - γ) διακρίνονται οι διαφορές στην ιστορία των λαών.
  - δ) επισημαίνονται οι διαφορές στη βιομηχανική ανάπτυξη.
13. Οι δημογραφικές αλλαγές οι οποίες συμβαίνουν κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης αναφέρονται στη μεταβολή από
- α) μεγάλο ποσοστό γεννήσεων και μικρό ποσοστό θανάτων σε χαμηλό ρυθμό γεννήσεων.
  - β) μεγάλο ποσοστό γεννήσεων και μεγάλο ποσοστό θανάτων σε χαμηλό ρυθμό γεννήσεων και υψηλό ρυθμό θανάτων.
  - γ) μεγάλο ποσοστό γεννήσεων και μεγάλο ποσοστό θανάτων σε χαμηλό ρυθμό γεννήσεων και χαμηλό ρυθμό θανάτων.
  - δ) χαμηλό ποσοστό γεννήσεων και μεγάλο ποσοστό θανάτων σε χαμηλό ρυθμό γεννήσεων και χαμηλό ρυθμό θανάτων.
17. Το κύριο έργο των οικονομικών αναλυτών είναι
- α) να επηρεάσουν τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς.
  - β) να επιτύχουν τη σωστή δανειοδότηση της χώρας.
  - γ) να αλλάξουν το οικονομικό σύστημα.
  - δ) να πάρουν μέτρα, τα οποία θα ανατρέψουν τις συνέπειες των εμποδίων για ανάπτυξη.

• **Ερώτηση αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης Α, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη Β.

Α	Β
___ Χώρες του πρώτου κόσμου	1. είναι γνωστές σαν τέταρτος κόσμος
___ Νέες βιομηχανικές χώρες	2. είναι οι χώρες της Ανατολικής Ασίας
___ Χώρες χαμηλού, μεσαίου και υψηλού εισοδήματος	3. είναι οι χώρες της Λατινικής Αμερικής
	4. έχουν υψηλούς ρυθμούς θνησιμότητας παιδιών
	5. είναι οι βιομηχανικές χώρες

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Α. Σε καθεμιά από τις παρακάτω ασκήσεις να επιλέξετε τις κατάλληλες από τις λέξεις που δίνονται κάθε φορά και να συμπληρώσετε τα κενά των κειμένων που ακολουθούν. Να προσαρμόσετε τις λέξεις στην κατάλληλη πτώση

άδικη, άνιση, απόλυτη, σχετική

1. Ανάπτυξη είναι η διαδικασία, με την οποία το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα μιας χώρας αυξάνεται υπό τον όρο ότι, ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το όριο ..... φτώχειας δεν αυξάνεται και ότι η κατανομή του εισοδήματος δεν γίνεται περισσότερο .....

ενημέρωση, απασχόληση, εκπαίδευση, άνεση, υγεία

2. Ένας κύριος στόχος της ανάπτυξης είναι να προάγει την ποιότητα της ζωής, δηλαδή εκτός από το μεγαλύτερο εισόδημα, να προσφέρει περισσότερη ..... και καλύτερη .....

αμάθεια, ανεργία, φτώχεια, εγκληματικότητα

3. Ένα πρόγραμμα, το οποίο δεν έχει στόχους για μείωση της ..... και της ..... δεν μπορεί να θεωρηθεί αναπτυξιακό.

πολιτικός, πολιτιστικός, τεχνολογικός, εκπαιδευτικός

4. Καθώς ο υποσιτισμός και η ανισότητα αμβλύνονται, οι ..... και ..... σκοποί αποκτούν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη.

φυλετική, ιδεολογική, στρατιωτική, εθνική, κοινωνική

5. Οι ..... συγκρούσεις στο εσωτερικό πολλών χωρών έχουν αντικαταστήσει τις παλιές ..... διαμάχες μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

επιλεκτική, οικονομική, ορθολογική, επιχειρηματική

6. Η ..... διανομή του πλούτου επιτυγχάνεται με τη διεύρυνση των ..... ευκαιριών και συνδέεται με την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου.

εκμετάλλευση, συντήρηση, ρύπανση, βελτίωση

7. Η ..... του περιβάλλοντος και οι φτωχές πρακτικές σχετικά με τη ..... του μπορεί να περιορίσουν την ποιότητα της βάσης των φυσικών πόρων.

διανομή, σύνθεση, κατανομή, διαπλοκή

8. Το επίπεδο, η ..... και η ..... των κυβερνητικών δαπανών είναι ευαίσθητα στοιχεία και μπορεί να μην παρουσιάζονται με ακρίβεια.

επιβίωση, γνώση, μακροβιότητα, πρόοδος

9. Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης είναι ένας σύνθετος δείκτης ο οποίος μετρά τη μέση στέρηση, χρησιμοποιώντας την ..... και την ..... σαν αντιπροσωπευτικές παραμέτρους για την ανάπτυξη.

Ιαπωνία, Αυστραλία, Ρωσία, Κίνα

10. Σαν χώρες του πρώτου κόσμου αναφέρονται οι βιομηχανικές χώρες, όπως είναι η ..... και η .....
Ανατολική, Δυτική, Βόρεια, Κεντρική

11. Ο όρος «δεύτερος κόσμος» αναφέρεται στις χώρες της .....
Ευρώπης και της ..... Ασίας.
- B.** Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, βάζοντας τις κατάλληλες λέξεις.
1. Η οικονομική μεγέθυνση αναφέρεται σε ποσοτικές ..... και συνήθως μετριέται σαν ..... του κατά κεφαλήν προϊόντος ή εισοδήματος.
  2. Η ανάπτυξη είναι ευρεία έννοια και περιλαμβάνει την αύξηση του ..... και την εξασφάλιση τροφής, ... και .....
  3. Γενικά, η ..... οικονομία σε συνδυασμό με τον περιορισμό της ανισότητας ως προς τη διανομή του εισοδήματος και με ..... σταθερότητα προωθούν την οικονομική ανάπτυξη.
  4. Η οικονομική ανάπτυξη μετριέται συνήθως σαν ..... του κατά ..... προϊόντος ή εισοδήματος.
  5. Η οικονομική ανάπτυξη περιλαμβάνει την αύξηση του ..... αλλά και τη μείωση της .....
  6. Όταν για τη μέτρηση της ανάπτυξης ενός κράτους χρησιμοποιείται η οικονομική μεγέθυνση, τότε το επίπεδο του ..... θεωρείται σαν ..... σύγκρισης του επιπέδου ανάπτυξης.
  7. Οι βασικοί συντελεστές της παραγωγής είναι οι ..... πόροι (εργασία), οι ..... πόροι (κεφάλαιο) και οι ..... πόροι.
  8. Το μέγεθος της εργατικής δύναμης συνδέεται άμεσα με το μέγεθος του ..... και με το ..... του πληθυσμού που συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία.
  9. Η ..... των φυσικών πόρων συνδέεται με την ..... της γης.
  10. Η τεχνολογία εκφράζει ένα σύνολο ..... και ..... που είναι χρήσιμες ή απαιτούνται για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

11. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) είναι η αξία των ..... και των ..... που παράγονται στο εσωτερικό μιας χώρας σε ένα χρόνο.
12. Οι διάφορες χώρες διακρίνονται, όσον αφορά στην ανάπτυξή τους, σε ..... και σε .....
13. Ο όρος «τρίτος κόσμος» αναφέρεται στις οικονομίες της ....., της ..... και της Λατινικής Αμερικής.
14. Οι χώρες χαμηλής ανάπτυξης χαρακτηρίζονται από ..... κατά κεφαλήν εισόδημα, ενώ ..... ποσοστό του πληθυσμού τους ζει σε αγροτικές περιοχές.
15. Στη Σουηδία, οι ..... είναι λιγότερες αλλά οι άνθρωποι ζουν περισσότερο λόγω της .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να αναφέρετε τρεις βασικούς παράγοντες για να πραγματοποιηθεί ανάπτυξη.
2. Να αναφέρετε ένα παράδειγμα, όπου υπάρχει οικονομική μεγέθυνση, χωρίς σοβαρή ανάπτυξη.
3. Να αναφέρετε τρεις συνθήκες, οι οποίες επιτρέπουν στους ανθρώπους να βελτιώνουν το επίπεδό τους.
4. Να αναφέρετε ένα παράδειγμα, το οποίο να αποδεικνύει την ενσωμάτωση της τεχνολογικής προόδου στο πάγιο κεφάλαιο.
5. Να αναφέρετε ένα παράδειγμα οικονομίας κλίμακας στην Ελλάδα.
6. Να αναφέρετε τρεις προϋποθέσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για να έχουμε ποιότητα ζωής.
7. Να αναφέρετε δύο παράγοντες που βοηθούν στη δημιουργία ευκαιριών, ώστε τα άτομα να αποκτούν υψηλότερο επίπεδο ζωής.
8. Να αναφέρετε τέσσερα βασικά εμπόδια ενάντια στην ανάπτυξη, τα οποία είναι εσωτερικής προέλευσης.
9. Να αναφέρετε δύο πιθανά εξωτερικά εμπόδια για ανάπτυξη.

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η ορθολογική διανομή του πλούτου επιτυγχάνεται
α) με την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων.
β) με τη διεύρυνση των οικονομικών ευκαιριών.
γ) με τη συσσώρευση του διαθέσιμου κεφαλαίου.
δ) με την επένδυση στη βαριά βιομηχανία.
B. *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

2. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η οικονομική ανάπτυξη προωθείται
α) με αύξηση του πληθυσμού.
β) με αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος.
γ) με την ελεύθερη οικονομία.
δ) με περιορισμό της ανισότητας και με πολιτική σταθερότητα.
B. *Αναλύστε την απάντησή σας.*

3. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η οικονομία κλίμακας επιτυγχάνεται
α) με δημιουργία πολλών οικονομικών μονάδων μικρού μεγέθους.
β) με την αύξηση των παραγόμενων μονάδων.
γ) με τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων.
δ) με την αύξηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
B. *Εξηγήστε την απάντησή σας.*

4. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Για να εκτιμηθεί το παραγόμενο εισόδημα και η διαπραγματευτική ισχύς μιας χώρας, η καταλληλότερη ένδειξη είναι
α) το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.
β) το συνάλλαγμα που στέλνουν οι ομογενείς στη χώρα.
γ) το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα.
δ) τα εισοδήματα που αποκτούν οι αλλοδαποί στη χώρα.
B. *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συντελεστές Παραγωγής και Ανάπτυξη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Με δεδομένα τα μεγέθη των συντελεστών παραγωγής, μια χώρα έχει μεγάλη ποικιλία δυνατοτήτων ως προς τις ποσότητες και τα είδη των αγαθών που μπορεί να παράγει.	Σ	Λ
2. Στις σύγχρονες κοινωνίες είναι εύκολο να καθορίζεται κεντρικά ποιο ανθρώπινο δυναμικό θα διατίθεται στη μία ή στην άλλη παραγωγική κατεύθυνση.	Σ	Λ
3. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ρόλος της κεντρικής εξουσίας περιορίζεται στη διαμόρφωση και εφαρμογή των κανόνων ορθολογικού ανταγωνισμού.	Σ	Λ
4. Η δυνατότητα μιας χώρας να παράγει περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες είναι ανεξάρτητη από τις αλλαγές στη χρησιμοποίηση των παραγωγικών συντελεστών.	Σ	Λ
5. Για να χρησιμοποιηθεί η συνάρτηση παραγωγής θα πρέπει πάντοτε να έχουμε κατά νου, ότι η παραγωγή είναι μια διακοπτόμενη ροή.	Σ	Λ
6. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιούνται στη συνάρτηση παραγωγής, είναι ποσότητες ανά μονάδα χρόνου.	Σ	Λ
7. Για να χρησιμοποιηθούν καλύτερα οι συντελεστές παραγωγής σε μία επιχείρηση απαιτείται μικρός χρόνος.	Σ	Λ
8. Για να υλοποιηθεί η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών σήμερα απαιτείται μικρός έως μέσος χρόνος.	Σ	Λ
9. Η τεχνολογική αλλαγή αποτελεί σήμερα αποφασιστική παράμετρο για την αύξηση της παραγωγής.	Σ	Λ

10. Οι φυσικοί πόροι είναι πρωτεύων συντελεστής παραγωγής.	Σ	Λ
11. Εκτεταμένα κοιτάσματα ορυκτών και σημαντικά αποθέματα πετρελαίου είναι διάσπαρτα σε όλο τον πλανήτη.	Σ	Λ
12. Η ανισοκατανομή των φυσικών πόρων αποτελεί τη βάση για το διεθνές εμπόριο.	Σ	Λ
13. Οι φυσικοί πόροι μπορούν να γίνουν αντικείμενο κατεργασίας, ώστε να προκύψουν κεφαλαιουχικά αγαθά.	Σ	Λ
14. Μια υπηρεσία η οποία παράγεται από τους φυσικούς πόρους, είναι ο τουρισμός.	Σ	Λ
15. Η ηλιακή ενέργεια είναι ένας ανανεώσιμος φυσικός πόρος, επειδή μπορεί να διαρκέσει επ' άπειρον.	Σ	Λ
16. Ένας δυνητικά ανανεώσιμος πόρος μπορεί να ανανεωθεί μέσα σε λίγες ώρες.	Σ	Λ
17. Οι παραγωγικές δυνατότητες μιας χώρας είναι ανεξάρτητες από το μέγεθος της περιβαλλοντικής υποβάθμισής της.	Σ	Λ
18. Οι ανάγκες του πληθυσμού μπορούν να ικανοποιούνται μόνο με εξάντληση των φυσικών πόρων.	Σ	Λ
19. Αν 100 στρέμματα αρδευόμενης γης μπορούν να παράγουν το ίδιο προϊόν με 200 στρέμματα μη αρδευόμενης γης, τότε η εγκατάσταση τέτοιας άρδευσης ισοδυναμεί με διπλασιασμό της ποσότητας της μη αρδευόμενης γης.	Σ	Λ
20. Σύμφωνα με τους ειδικούς, η φύση και ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης ενός κράτους χαρακτηρίζονται από τους ανθρώπινους πόρους και όχι από το κεφάλαιο ή τους φυσικούς πόρους.	Σ	Λ
21. Η γη, η εργασία και το κεφάλαιο υπόκεινται στο νόμο της φθίνουσας απόδοσης.	Σ	Λ
22. Σχεδόν το 95% της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού τα επόμενα 25 χρόνια θα γίνει στις αναπτυσσόμενες χώρες.	Σ	Λ
23. Για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων απαιτείται η τυπική και η άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση στους		

παραδοσιακούς και στους σύγχρονους τομείς.	Σ	Λ
24. Πολλές σύγχρονες μελέτες γύρω από την ανάπτυξη στις προηγμένες χώρες επιβεβαιώνουν τη σημασία της υλικής επένδυσης.	Σ	Λ
25. Τα Ευρωπαϊκά κράτη έχουν εδώ και καιρό συνειδητοποιήσει, ότι το μέλλον τους βασίζεται στην επαγγελματική κατάρτιση των πολιτών τους.	Σ	Λ
26. Τα εκπαιδευτικά συστήματα τις περισσότερες φορές αντικατοπτρίζουν την ουσιαστική φύση της κοινωνίας.	Σ	Λ
27. Τα κράτη του τρίτου κόσμου παρουσιάζουν περίσσεια ημι-ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.	Σ	Λ
28. Η αύξηση του πληθυσμού σε μια χώρα είναι ανεξάρτητη από την ανάπτυξη της οικονομίας της.	Σ	Λ
29. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, τις επόμενες τρεις ή τέσσερις δεκαετίες, αναμένεται ότι οι γεννήσεις θα φτάσουν το 95% των γεννήσεων παγκοσμίως.	Σ	Λ
30. Το 1/5 του παγκόσμιου πληθυσμού είναι τώρα κάτω από 25 χρονών.	Σ	Λ
31. Στις αναπτυγμένες χώρες, πολύ μεγάλη σημασία είχε η αισθητή μείωση της θνησιμότητας.	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Τα ενδιάμεσα σημεία πάνω στην καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων εκφράζουν περιπτώσεις, όπου
  - α) ένα μέρος του δυναμικού της κοινωνίας υποαπασχολείται.
  - β) ένα μέρος του δυναμικού της κοινωνίας διοχετεύεται σε μια παραγωγική δυνατότητα και το υπόλοιπο σε άλλη.
  - γ) ένα μέρος του δυναμικού της κοινωνίας υποαπασχολείται και το υπόλοιπο διοχετεύεται σε μια παραγωγική δραστηριότητα.
  - δ) το μέγιστο μέρος του δυναμικού της κοινωνίας παράγει ένα προϊόν και ένα ελάχιστο μέρος υποαπασχολείται.

2. Σήμερα, η διανομή του παραγωγικού δυναμικού στις πολυάριθμες δραστηριότητες καθορίζεται από
- α) τη ζήτηση της αγοράς.
  - β) τις εκάστοτε επενδύσεις κατά παραγωγικό κλάδο.
  - γ) το χαμηλό ή υψηλό πληθωρισμό της χώρας.
  - δ) τα ετήσια κέρδη του κάθε παραγωγικού κλάδου.
3. Αν αυξηθεί η ικανότητα μιας χώρας να παράγει αγαθά και υπηρεσίες, τότε η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων
- α) μετακινείται προς τα κάτω και αριστερά.
  - β) μετακινείται προς τα άνω και δεξιά.
  - γ) αλλάζει κλίση στα οριακά της σημεία.
  - δ) γίνεται καμπύλη 3ου βαθμού.
4. Όταν η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μετατοπίζεται προς τα κάτω και αριστερά, τότε
- α) αυξάνεται η παραγωγική δυνατότητα της χώρας.
  - β) αυξάνεται η παραγωγή αγαθών και μειώνονται οι υπηρεσίες.
  - γ) αυξάνεται η παραγωγή υπηρεσιών και μειώνονται τα αγαθά.
  - δ) μειώνεται η παραγωγική δυνατότητα της χώρας.
5. Η συνεισφορά της ανθρώπινης εργασίας και του κεφαλαίου στην ανάπτυξη δεν ξεπερνά συνήθως
- α) το 90% του αναπτυξιακού αποτελέσματος.
  - β) το 80%   »   »
  - γ) το 20%   »   »
  - δ) το 10%   »   »
6. Η χρήση των φυσικών πόρων για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών απαιτεί
- α) την ύπαρξη των κατάλληλων κλιματολογικών συνθηκών.

- β)** τη συμμετοχή του κεφαλαίου.
  - γ)** κυρίως τη συμμετοχή της ανθρώπινης εργασίας.
  - δ)** φθηνά εργατικά χέρια.

- 7. Οι μη ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι μπορούν να ανανεωθούν σε χρονικό διάστημα
  - α)** μερικών χιλιάδων χρόνων.
  - β)** μερικών εκατοντάδων χρόνων.
  - γ)** μερικών δισεκατομμυρίων χρόνων.
  - δ)** μερικών εκατοντάδων χιλιάδων χρόνων.

- 8. Νέα εργοστάσια, μηχανές και υλικό αυξάνουν το απόθεμα κεφαλαίου ενός κράτους και καταφέρνουν
  - α)** να παράγουν νέες τεχνολογίες.
  - β)** να δημιουργούν νέες θέσεις για επιστήμονες.
  - γ)** να επιτύχουν αυξημένα επίπεδα προϊόντος.
  - δ)** να ελαχιστοποιούν τη φθορά των φυσικών πόρων.

- 9. Ένα μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό σημαίνει
  - α)** αύξηση της ξένης αγοράς.
  - β)** περισσότερο παραγωγικό δυναμικό.
  - γ)** άσκηση θετικής επίδρασης στην οικονομική πρόοδο.
  - δ)** λιγότερο εξειδικευμένο προσωπικό.

- 10. Για μια δεδομένη τεχνολογία και για μια δεδομένη ποσότητα φυσικών και ανθρώπινων πόρων η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων δείχνει
  - α)** τους ελάχιστους εφικτούς συνδυασμούς που επιτυγχάνονται για δύο αγαθά.
  - β)** τους μέγιστους εφικτούς συνδυασμούς που επιτυγχάνονται για δύο ζεύγη αγαθών.
  - γ)** τους μέγιστους εφικτούς συνδυασμούς που επιτυγχάνονται για όλα τα αγαθά της χώρας.

- δ) τους μέγιστους εφικτούς συνδυασμούς που επιτυγχάνονται για δύο αγαθά.
11. Όταν η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μετατοπίζεται προς τα δεξιά, αυτό σημαίνει ότι
- α) το ακαθάριστο εθνικό προϊόν αυξάνεται.
  - β) το ακαθάριστο εθνικό προϊόν μειώνεται.
  - γ) δεν χρησιμοποιούνται πλήρως οι φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι της χώρας.
  - δ) υποδιπλασιάζονται οι φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι.
12. Ο αποφασιστικός παράγοντας παραγωγής που βελτιώνει την ευημερία των φτωχών ανθρώπων είναι
- α) ο χώρος.
  - β) η σοδειά της γης.
  - γ) η ενέργεια.
  - δ) η καλύτερη ποιότητα του πληθυσμού.
13. Στην αναπτυξιακή πολιτική της Ευρώπης κυριαρχεί η επένδυση
- α) στον βιομηχανικό τομέα.
  - β) στα άυλα περιουσιακά στοιχεία.
  - γ) στις τηλεπικοινωνίες και στην πληροφορική.
  - δ) στην τεχνολογία της αεροναυπηγικής.
14. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, επειδή οι εφαρμογές νέων τεχνολογιών και οι κοινωνικές μεταβολές γίνονται γρήγορα, οι ειδικοί προτείνουν
- α) διπλή παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης.
  - β) πολύ αυξημένη κατάρτιση.
  - γ) πολύ μεγάλη επένδυση σε εκπαίδευση.
  - δ) απόλυτη εξειδίκευση κατά τομείς.
15. Η επένδυση στην εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από μια περίοδο κυοφορίας, η οποία
- α) είναι πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη πολλών άλλων τύπων δημιουργίας κεφαλαίου.

- β)** είναι σαφώς μικρότερη από την αντίστοιχη πολλών άλλων τύπων δημιουργίας κεφαλαίου.
- γ)** εξαρτάται από το τεχνολογικό υπόβαθρο μιας χώρας.
- δ)** εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα της κεντρικής διοίκησης της εκπαίδευσης.
- 16.** Αν μια κοινωνία δεν χαρακτηρίζεται από οικονομική και κοινωνική ισότητα, τότε
- α)** το εκπαιδευτικό της σύστημα θα τείνει να εξαφανίσει την ανισότητα.
- β)** θα υπάρχουν αυξημένες επενδύσεις, μόνο σε ένα επιλεγμένο εκπαιδευτικό τομέα.
- γ)** θα προχωρούν μόνο οι πραγματικά άξιοι.
- δ)** το εκπαιδευτικό της σύστημα θα αντικατοπτρίζει αυτή την ανισότητα.
- 17.** Ο παγκόσμιος πληθυσμός πλησιάζει σήμερα
- α)** τα 2,5 δισεκατομμύρια.
- β)** τα 8 »
- γ)** τα 6 »
- δ)** τα 4,5 »
- 18.** Τώρα φαίνεται ότι ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού έφθασε τη μέγιστη τιμή του
- α)** το 1960.
- β)** το 1970.
- γ)** το 1980.
- δ)** το 1990.
- 19.** Η μείωση των γεννήσεων στην Ευρώπη ήταν αποτέλεσμα
- α)** ορισμένων γενετικών αλλαγών.
- β)** αλλαγών στις υλικές συνθήκες λόγω ανάπτυξης.
- γ)** της μείωσης της θνησιμότητας.
- δ)** των αποφάσεων των ίδιων των οικογενειών.

20. Ο σημαντικότερος παράγοντας για την καταστροφή των δασών είναι

- α) οι πυρκαγιές.
- β) η καταπάτηση από τους καλλιεργητές.
- γ) η κοπή δέντρων για ξυλεία.
- δ) η παραδοσιακή δυτική σκέψη για ανάπτυξη.

• **Ερώτηση αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης Α, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη Β.

Α	Β
___ Η θεωρία της δημογραφικής μετάβασης	1. υποστηρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι παράλληλη με την πληθυσμιακή αύξηση
___ Η ορθόδοξη δημογραφική θεωρία	2. υποστηρίζει ότι η αύξηση του πληθυσμού είναι ένα ουδέτερο φαινόμενο σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη
___ Η αναθεωρημένη δημογραφική θεωρία	3. υποστηρίζει ότι οι δημογραφικές τάσεις καθορίζουν τις οικονομικές τάσεις
	4. υποστηρίζει ότι η εκβιομηχάνιση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πτώση της γονιμότητας
	5. υποστηρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι συνάρτηση του μορφωτικού επιπέδου

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

A. Σε καθεμιά από τις παρακάτω ασκήσεις να επιλέξετε τις κατάλληλες από τις λέξεις που δίνονται κάθε φορά και να συμπληρώσετε τα κενά των κειμένων που ακολουθούν. Να προσαρμόσετε τις λέξεις στην κατάλληλη πτώση

ποιότητα, ποσότητα, κατανομή, αύξηση

1. Για να αυξηθεί το προϊόν μιας χώρας, απαιτείται είτε η ..... των εισροών, ή βελτίωση της ..... τους.

δάνειο, κεφάλαιο, επίπεδο, προϊόν

2. Όσο αυξάνεται το ..... μιας χώρας, τόσο αυξάνεται το ..... αυτής.

πόρος, τύπος, παράγοντας, συνδυασμός

3. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων απεικονίζει τους διάφορους ..... αγαθών που μπορεί να παραχθούν από μια κοινωνία, η οποία διαθέτει συγκεκριμένους ..... σε μια ορισμένη χρονική περίοδο.

πολυάριθμη, δύσκολη, εύκολη, πολύπλοκη

4. Καθώς οι κοινωνίες γίνονταν περισσότερο ..... οι επιλογές για τη διοχέτευση (καταμερισμό) του ανθρώπινου δυναμικού τους γίνονταν όλο και πιο .....

μηχανισμός, συνδυασμός, παράγοντας, συντελεστής

5. Η έννοια της συνάρτησης παραγωγής συνδέει συστηματικά το προϊόν με τους διαφορετικούς ..... των εισερχόμενων ..... με μία δεδομένη τεχνολογία.

παρόμοιο, λογικό, μεγαλύτερο, μικρότερο

6. Με την τεχνολογική πρόοδο, απαιτείται η χρήση ..... μεγέθους εισροών (π.χ. ενέργεια, εργασία) στο σύστημα παραγωγής, ώστε να προκύψει ..... παραγωγικό αποτέλεσμα.

εξαγωγή, αυτάρκεια, ανάπτυξη, εξάρτηση

7. Για μερικά κράτη, η ..... των φυσικών πόρων είναι ο κύριος τομέας οικονομικής ..

ποσότητα, φύση, κατανάλωση, ποιότητα

8. Η ..... των διαθέσιμων πόρων προσδίδει την πραγματική τους αξία στην ..

διεργασία, ταχύτητα, ανανέωση, πορεία

9. Οι δυνητικά ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι μπορούν να εξαντληθούν, αν τους χρησιμοποιούμε γρηγορότερα από την ..... της φυσικής τους ..

διαχείριση, διανομή, παραγωγικότητα, αλκαλικότητα

10. Τα λιπάσματα προάγουν την ..... του εδάφους, ενώ η κακή ..... τους μπορεί να μειώσει την ποσότητα και την ποιότητα των φυσικών πόρων.

εκτεταμένη, τοπική, περιορισμένη, γενική

11. Σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, η γη σαν σύνολο αλλά και σαν ..... περιοχές, έχει μια ..... δυνατότητα να στηρίζει τις διάφορες μορφές ζωής.

κεφάλαιο, προϊόν, εισόδημα, επίπεδο

12. Η συσσώρευση κεφαλαίου γίνεται, όταν κάποιο ποσοστό του διαθέσιμου ..... αποταμιεύεται, ώστε να βελτιωθεί το ..

τεχνολογία, επένδυση, υποδομή, δομή

13. Οι άμεσα παραγωγικές ..... βοηθούνται από τη λεγόμενη οικονομική και κοινωνική ..

επιστημονική, καταναλωτική, θετική, εργατική

14. Η γρήγορη αύξηση της ..... δύναμης σε μια αναπτυσσόμενη χώρα δεν ασκεί πάντοτε ..... επίδραση στην οικονομική πρόοδο.

βελτίωση, μείωση, αύξηση, ζημιά

15. Όταν σε μια χώρα δεν χρησιμοποιούνται πλήρως οι φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι, τότε μια ..... των παραγωγικών συντελεστών μπορεί να προκαλέσει ..... του συνολικού συνδυασμού προϊόντων.

παραγωγικότητα, επένδυση, ανάπτυξη, αύξηση

16. Αν και η εμπιστοσύνη στην ..... μέσω της συσσώρευσης παγίου κεφαλαίου έχει ελαττωθεί, ωστόσο έχει αντικατασταθεί από μια πίστη στην ..... του ανθρώπινου κεφαλαίου.

παραγωγή, παραγωγικότητα, γνώση, εκπαίδευση

17. Η ....., η οποία αφομοιώνεται από τους ανθρώπους, είναι η βάση για την επίτευξη μιας αύξησης της συνολικής .....

φυσικός, μερικός, κύριος, ανθρώπινος, ζωτικός

18. Η ανάπτυξη αποτελεί μια γενικότερη διαδικασία συσσώρευσης κεφαλαίου, όπου η επένδυση σε ..... πόρους είναι ο ..... παράγοντας.

κατατομή, μείωση, αύξηση, συσσώρευση

19. Μια ιδιαίτερα σημαντική έρευνα είναι να διαπιστωθεί αν η ..... του πληθυσμού επιδρά στην ..... του εισοδήματος.

κλιματολογική, οικολογική, διατροφική, οικονομική

20. Η πολιτική για την υγεία, στις αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να έχει σχέση με το περιβάλλον, τις ....., τις πολιτιστικές και ..... συνθήκες της περιοχής.

προϊόν, κέρδος, μέσο, κεφάλαιο

21. Η εκπαίδευση είναι το ....., με το οποίο ένα έθνος μπορεί να μοιράζεται τα ..... που προκύπτουν από τις τεχνολογικές προόδους σε παγκόσμιο επίπεδο.

τεχνολογία, γνώση, πρόοδος, εκπαίδευση

22. Η αργή αύξηση της ..... είναι πολύ σοβαρό μειονέκτημα για την .....

επαγγελματική, επιταχυνόμενη, σταθερή, τυπική

23. Για να υπάρξει ..... ανάπτυξη πρέπει να δοθεί έμφαση στην ..... κατάρτιση.

δυναμική, επαγγελματική, γενική, κοινωνική

24. Η ..... μάθηση έχει περισσότερο ..... φύση και εμπεριέχει την αλληλεπίδραση κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

τεχνολογική, εθνική, ειδική, ανθρώπινη

25. Η αύξηση του πληθυσμού και η ανάπτυξη των οικονομιών έχουν καθοριστική επίδραση στην πρόοδο των ..... γνώσεων και της ..... δύναμης του κάθε κράτους.

πέφτω, χειροτερεύω, αυξάνω, βελτιώνω

26. Το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού δεν έχει ..... αρκετά και επομένως οι πιέσεις στους φυσικούς πόρους και οι προοπτικές για το περιβάλλον συνεχίζουν να .....

κοινωνική, βιολογική, ιστορική, οικονομική

27. Η δημογραφική πορεία και δομή, αν και στηρίζεται σε ..... βάση, ωστόσο έχει μακροπρόθεσμες ..... επιδράσεις.

υψηλή, χαμηλή, δημογραφική, αναπτυξιακή

28. Στα πρώτα στάδια της πορείας προς τη βιομηχανοποίηση, οι ευκαιρίες για ..... γονιμότητα είχαν εμπόδια τέτοια, ώστε να μην μπορούμε να εξηγήσουμε τις ..... τάσεις.
- B.** Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, βάζοντας τις κατάλληλες λέξεις.
1. Η ανάπτυξη είναι στενά συνδεδεμένη με το παραγόμενο ..... μιας χώρας, δηλαδή με το ..... που αυτή παράγει.
  2. Ένα παράδειγμα αλλαγής των παραγωγικών συντελεστών είναι η αύξηση της ..... δύναμης ή της ..... γνώσης.
  3. Οι φυσικοί πόροι περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη ..... γη, την ..... ζωή και τις ..... πηγές που είναι διαθέσιμες σε όλη την ανθρωπότητα.
  4. Η ..... της ατμόσφαιρας και η όξινη ..... μπορεί να υποβαθμίσει τα δάση.
  5. Ένα αειφόρο σύστημα είναι εκείνο που ..... χωρίς να ..... τους πόρους, τους οποίους χρησιμοποιεί.
  6. Πρόσφατα, έχει διαπιστωθεί ότι, το κόστος της εκπαίδευσης δεν περιλαμβάνει μόνο τους μισθούς των ....., αλλά και το κόστος του χαμένου εισοδήματος από πλευράς .....
  7. Στα κράτη της Αφρικής και της Ασίας, που πρόσφατα έγιναν ανεξάρτητα, υπήρχε άμεση ανάγκη για να δημιουργηθούν υποδομές τόσο σε ....., όσο και σε ..... κεφάλαιο.
  8. Σήμερα γνωρίζουμε ότι, ένας συνεχώς ..... πληθυσμός συμβάλλει δραστικά στο ..... κατά κεφαλήν εισόδημα και στην ..... ανάπτυξη των φτωχών χωρών.
  9. Η ..... αύξηση και η ..... δραστηριότητα, που έχουν σαν αποτέλεσμα την οικονομική μεγέθυνση, είναι οι δύο κύριες αιτίες για τις δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.
  10. Οι περιβαλλοντικές αλλαγές περιλαμβάνουν την ..... των δασών, τη ..... του εδάφους και την ..... ορισμένων περιοχών κυρίως κάτω από την έρημο Σαχάρα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- *Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης*
- 1. Αν η ποσότητα παραγωγής q μιας επιχείρησης δίνεται ως: $q = q(L, K)$, όπου L είναι η εργασία και K το κεφάλαιο, να εξηγήσετε πώς η επιχείρηση μπορεί να αυξήσει το ρυθμό παραγωγής.
- 2. Να εξηγήσετε, πώς ένας ζωτικός βοσκότοπος μπορεί να μετατραπεί σε φτωχή γη.
- 3. Να εξηγήσετε, πότε η αύξηση του εργατικού δυναμικού συνεισφέρει θετικά στην πρόοδο ενός οικονομικού συστήματος.
- 4. Τι γνωρίζετε για τη «νέα θεωρία της ανάπτυξης»; (δεκαετία '70 και '80).
- 5. Πότε παραμένει χαμηλή η ποιότητα ενός πληθυσμού, ως προς τις δυνατότητές του να παράγει;
- 6. Να περιγράψετε έναν περιορισμό στο σχεδιασμό των εκπαιδευτικών επενδύσεων.
- 7. Πώς η επέκταση των εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης έχει συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση;
- 8. Ποια συνέπεια έχει το γεγονός, ότι ένα σημαντικό μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού είναι πολύ νέοι άνθρωποι;
- 9. Σε ποιους τομείς μειώθηκε η θνησιμότητα στις αναπτυγμένες χώρες;
- 10. Τι γνωρίζετε για τη θεωρία της «δημογραφικής μετάβασης»;
- 11. Τι γνωρίζετε για την «ορθόδοξη δημογραφική θεωρία»;
- 12. Τι γνωρίζετε για την «αναθεωρημένη δημογραφική θεωρία»;
- 13. Να ερμηνεύσετε πώς η αύξηση του πληθυσμού συνέβαλε στην καταστροφή των δασών.
- 14. Είναι δυνατόν η αύξηση του πληθυσμού να θεωρηθεί θετικός παράγοντας στην προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης;
- 15. Πώς επηρεάζει ο βαθμός ανάπτυξης μιας χώρας τον τύπο της εκπαίδευσης στον οποίο πρέπει να δοθεί έμφαση;
- 16. Είναι δυνατόν η συσσώρευση μεγάλης ποσότητας γνώσεων και δεξιοτήτων να αποτελεί το στόχο της εκπαίδευσης;

17. Ποια πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των φυσικών πόρων έτσι, ώστε να διατηρούνται σε μια αναπτυσσόμενη οικονομία;

• **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

1. Να αναφέρετε τις τρεις βασικές αποφάσεις, τις οποίες θα πρέπει να παίρνει κάθε επιχείρηση.
2. Να αναφέρετε τις τρεις κατηγορίες μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων.
3. Δώστε τρία παραδείγματα δυνητικά ανανεώσιμων φυσικών πόρων.
4. Να αναφέρετε ένα παράδειγμα, όπου μια επένδυση πιθανώς να μην προσθέτει τίποτα στην εθνική παραγωγή τροφής.
5. Να αναφέρετε δύο παραδείγματα, με τα οποία να φαίνεται ότι, η συσσώρευση κεφαλαίου μπορεί να αναβαθμίσει την ποιότητα των φυσικών πόρων ή να προσθέσει νέους πόρους.
6. Να αναφέρετε τρεις τομείς επένδυσης σε ανθρώπινους πόρους.
7. Να αναφέρετε τρεις χώρες της Ευρώπης, στις οποίες οι άυλες επενδύσεις έχουν ήδη ξεπεράσει τις φυσικές.
8. Να αναφέρετε δύο θέματα, τα οποία αφορούν τις αξίες της εργασίας και στα οποία οι εργαζόμενοι δίνουν βαρύτητα.
9. Να δώσετε ένα ιστορικό παράδειγμα, στο οποίο να φαίνεται ότι, η μείωση της θνησιμότητας δεν συμβαδίζει με την οικονομική ανάπτυξη.
10. Πώς εξαρτάται η βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας από τους ανθρώπινους πόρους;
11. Πώς θα μετατοπισθεί η καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων αν η ποσότητα των φυσικών και ανθρώπινων πόρων διπλασιασθεί;
12. Πώς επιδρά η απόλυτη φτώχεια στα ποσοστά γονιμότητας;
13. Ποιο ποσοστό του πληθυσμού φτάνουν οι μητέρες μαζί με τα παιδιά στις αναπτυσσόμενες χώρες;
14. Πώς επιδρά η αυστηρή σχεδίαση της μεταβίβασης προσχεδιασμένων τεχνικών γνώσεων στην απαιτούμενη ελαστικότητα του ανθρώπινου δυναμικού;
15. Πώς επιδρά η επιμόρφωση δασκάλων / καθηγητών στο χρόνο απόδοσης μιας εκπαιδευτικής επένδυσης;

16. Ποιο αποτέλεσμα είχε η μείωση της θνησιμότητας στην πορεία της γονιμότητας στις αναπτυγμένες χώρες;
17. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της ύπαρξης παραγωγικών μονάδων μεγάλης κλίμακας και της αύξησης των εκπαιδευτικών απαιτήσεων των ενεργών ομάδων;
18. Πόσο έχει μειωθεί η έκταση των τροπικών δασών τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες;
19. Ποιες χώρες έχουν μεγαλύτερη δυσκολία να απορροφήσουν το κόστος της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας;

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Ένα σημείο εκτός της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων αντιστοιχεί στην κατάσταση, όπου
  - α) αξιοποιούνται οι δυνατότητες της κοινωνίας στο μέγιστο βαθμό.
  - β) χρησιμοποιούνται νέες μέθοδοι παραγωγής.
  - γ) κάποιοι παραγωγικοί συντελεστές υποαπασχολούνται.
  - δ) παράγονται περισσότερα προϊόντα, απ' αυτά που χρειάζεται η χώρα.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

2. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Στις σύγχρονες κοινωνίες, το κυρίαρχο θέμα είναι
  - α) πώς θα γίνει η καλύτερη κατανομή του πλούτου.
  - β) πώς θα αυξηθεί το εξαγωγικό τους εμπόριο.
  - γ) πώς θα αυξηθεί η παραγωγική τους δυνατότητα.
  - δ) πώς θα συγκρατήσουν τον πληθωρισμό και το δημόσιο χρέος κάτω από ορισμένα όρια.
- B.** *Εξηγήστε την απάντησή σας.*

3. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*

Η ικανότητα ενός οικονομικού συστήματος να απορροφήσει παραγωγικά τους επιπλέον εργαζομένους εξαρτάται από

- α) το επίπεδο της επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- β) τη δεδομένη τεχνολογία.
- γ) το ποσοστό και το είδος της συσσώρευσης κεφαλαίου.
- δ) το ύψος των βιομηχανικών επενδύσεων.

B. *Αναλύστε την απάντησή σας.*

4. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*

Ένα κράτος, το οποίο ξοδεύει λίγα χρήματα για την εκπαίδευση

- α) εξοικονομεί κεφάλαια για άλλους τομείς.
- β) διαθέτει καλύτερο ανθρώπινο κεφάλαιο.
- γ) δεν θα αναπτυχθεί γρήγορα.
- δ) επιτυγχάνει ταχύτερη συσσώρευση κεφαλαίου.

B. *Αναπτύξτε την απάντησή σας.*

5. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*

Η ανικανότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να ανταποκριθούν στη γρήγορη ανάπτυξη οφείλεται κυρίως

- α) στην αργή συσσώρευση κεφαλαίου.
- β) στις μεγάλες επενδύσεις κυρίως σε εξοπλισμούς.
- γ) στο πολύ μικρό ποσό ανθρώπινων επενδύσεων.
- δ) στη μεγάλη εξειδίκευση στον αγροτικό τομέα.

B. *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

6. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*

Ο ρυθμός, με τον οποίο το επιπλέον φυσικό κεφάλαιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί παραγωγικά, θα περιορισθεί αν

- α) μειωθεί το εργατικό δυναμικό.
- β) υπάρχει περίσσεια από επαγγελματίες μιας ειδικότητας.
- γ) ελαττωθούν οι επενδύσεις στο φυσικό κεφάλαιο.
- δ) υπάρχει μικρή επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

B. Εξηγήστε την απάντησή σας.

7. **A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.**

Η γενική μόρφωση μέσα από την κοινωνία

α) προάγει τις επαφές μεταξύ των ανθρώπων.

β) δημιουργεί γνώσεις υψηλότερης στάθμης.

γ) γεφυρώνει τα ανοίγματα μεταξύ διαφόρων γνωστικών περιοχών.

δ) έχει ήδη ξεπερασθεί σαν εκπαιδευτική μέθοδος στις αναπτυγμένες χώρες.

B. Αναλύστε την απάντησή σας.

8. **A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.**

Ο καθορισμός της αξίας μιας επένδυσης στην εκπαίδευση γίνεται με εκτίμηση

α) του κόστους των κτιρίων και του εξοπλισμού.

β) των κερδών από την επιμόρφωση δασκάλων / καθηγητών.

γ) των κερδών που θα προκύψουν για το σπουδαστή.

δ) του κόστους των προσλήψεων νέων καθηγητών και της επιμόρφωσης αυτών.

B. Αναπτύξτε την απάντησή σας.

9. **A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.**

Σύμφωνα με πολλές έρευνες, η οικονομική μεγέθυνση στη δύση οφείλεται

α) στην αύξηση του υλικού κεφαλαίου.

β) στην αύξηση του αριθμού των νέων ευρεσιτεχνιών.

γ) στην αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών με εξειδικευμένες γνώσεις.

δ) στην αύξηση του ανθρώπινου κεφαλαίου.

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

10. **A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.**

Η μαζική εφαρμογή καινοτομιών για ευρεία χρήση στην παραγωγική διαδικασία

α) οδήγησε σε γρήγορες αλλαγές στην παραγωγική δομή της χώρας.

β) οδήγησε τις βιομηχανίες σε μεγάλα κέρδη.

γ) δημιούργησε νέα αγαθά και μείωσε τις θέσεις εργασίας.

δ) οδήγησε στη δημιουργία νέων γραφείων ευρεσιτεχνιών.

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τεχνολογία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Η τεχνολογία εμπλέκει κύρια τη συσσωρευμένη επιστημονική γνώση σε παγκόσμιο επίπεδο.	Σ	Λ
2. Κάθε στοιχείο υλικού κεφαλαίου, όσο απλό και αν είναι, περιέχει πάντα μια τεχνολογία.	Σ	Λ
3. Τα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας είναι ανεξάρτητα από τη φύση των οικονομιών, για τις οποίες έχουν σχεδιασθεί.	Σ	Λ
4. Η τεχνολογία, η οποία έχει σχεδιασθεί για προηγμένες χώρες, μπορεί να είναι ακατάλληλη για τις φτωχές.	Σ	Λ
5. Αν οι τεχνικές, που έχουν σχεδιασθεί στις προηγμένες χώρες, μεταφερθούν αυτούσιες στις αναπτυσσόμενες, τότε θα ωφεληθεί μόνο ένα μικρό μέρος της οικονομίας τους.	Σ	Λ
6. Η χρήση της σύγχρονης δυτικής τεχνολογίας στις αναπτυσσόμενες χώρες αγρηστεύει, πολλές φορές, άκρως απαραίτητες θέσεις εργασίας.	Σ	Λ
7. Το παραγόμενο προϊόν αυξάνεται ταχύτερα από τους χρησιμοποιούμενους συντελεστές παραγωγής.	Σ	Λ
8. Η παραγωγικότητα εξαρτάται εξίσου τόσο από τις τεχνολογικές αλλαγές, όσο και από την παραγωγική αποτελεσματικότητα.	Σ	Λ
9. Η καινοτομία είναι πιο περιορισμένη έννοια από μια τεχνολογική αλλαγή.	Σ	Λ
10. Η τεχνολογική αλλαγή έχει επίδραση πολύ μεγαλύτερη απ' ότι οι βελτιώσεις στο φυσικό κεφάλαιο.	Σ	Λ

11. Η ικανότητα μιας χώρας να δημιουργεί τεχνολογία είναι προϋπόθεση για ανεξάρτητη ικανότητα τεχνολογικής μάθησης.	Σ	Λ
12. Η τεχνολογική πρόοδος για εξοικονόμηση κεφαλαίου είναι μάλλον σπάνιο φαινόμενο.	Σ	Λ
13. Με ανάλυση των βασικών συντελεστών της παραγωγής (κεφάλαιο, εργασία) ερμηνεύονται τα πάντα γύρω από την οικονομία.	Σ	Λ
14. Οι δυνατότητες εφαρμογής της τεχνολογικής γνώσης διαφέρουν πολύ ανάμεσα στις διάφορες οικονομίες.	Σ	Λ
15. Σύμφωνα με ορισμένα παλαιότερα οικονομικά μοντέλα, η τεχνολογία εθεωρείτο σαν ένα εξωγενές δημόσιο αγαθό.	Σ	Λ
16. Τα κονδύλια για την έρευνα δαπανώνται για τη λύση των τεχνολογικών προβλημάτων, που αφορούν τις πλούσιες χώρες, και η κατανομή τους γίνεται σύμφωνα με τις δικές τους οικονομικές προτεραιότητες.	Σ	Λ
17. Οι φτωχές χώρες ενδιαφέρονται πολύ λίγο για αποταμίευση κεφαλαίου και χρήση άφθονης εργασίας.	Σ	Λ
18. Μέχρι πρόσφατα υπήρχε η άποψη ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα μπορούσαν να μπουν απευθείας σε εντατική χρησιμοποίηση της τεχνολογίας.	Σ	Λ
19. Το θέμα της ανάπτυξης είναι ουσιαστικά θέμα αύξησης της συσσώρευσης του φυσικού κεφαλαίου με τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω ξένης επένδυσης.	Σ	Λ
20. Η απόκτηση άμεσης ξένης επένδυσης μπορεί περισσότερο να βλάψει την ποιότητα των τοπικών συντελεστών παραγωγής αντί να λειτουργήσει ως κίνητρο.	Σ	Λ
21. Για την τεχνολογική εξάρτηση ορισμένων χωρών κύρια υπεύθυνες είναι οι πολυεθνικές εταιρείες.	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Η τεχνολογία είναι ειδική σε κάθε χώρα, πράγμα που σημαίνει ότι
  - α) η κάθε χώρα εξειδικεύεται σε ορισμένες τεχνολογίες.
  - β) ο κάθε παραγωγός χρησιμοποιεί διαφορετικές τεχνικές.
  - γ) όλοι οι παραγωγοί χρησιμοποιούν μια κοινή τεχνική για ένα προϊόν.
  - δ) για την ίδια τεχνολογία, δημιουργούνται διαφορετικά αποτελέσματα στην παραγωγή.

2. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, το τμήμα του πληθυσμού που ζει σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, φθάνει
  - α) στο 1/5 του πληθυσμού.
  - β) στο 1/2 του πληθυσμού.
  - γ) τουλάχιστον στο 1/4 του πληθυσμού.
  - δ) τουλάχιστον στα 2/3 του πληθυσμού.

3. Οι εταιρείες των αναπτυγμένων χωρών πωλούν σε αναπτυσσόμενες χώρες ακριβή τεχνολογία
  - α) υπερβολικά ανταγωνιστική.
  - β) ξεπερασμένη και μη ανταγωνιστική.
  - γ) όπλων τελευταίας γενιάς.
  - δ) ανταγωνιστική της τεχνολογίας των γειτονικών χωρών.

4. Όταν αξιολογείται η επίδραση των διαφόρων εισροών στην παραγωγή, αυτό που πρέπει να μετρηθεί είναι κατά πόσο μια αύξηση του προϊόντος οφείλεται
  - α) στο συνολικό παράγοντα της παραγωγικότητας.
  - β) σε επιπλέον μονάδες φυσικού κεφαλαίου ή εργασίας.
  - γ) στην ικανότητα μάθησης του εργατικού δυναμικού.
  - δ) σε οργανωτικές και θεσμικές αλλαγές.

5. Τεχνολογική μεταβολή είναι η επιπλέον αύξηση της παραγωγής, η οποία
  - α) δεν οφείλεται σε αύξηση των συντελεστών παραγωγής.

- β)** αποδίδεται στην αύξηση των συντελεστών παραγωγής.
- γ)** μετατοπίζει προς τα κάτω τη συνάρτηση παραγωγής.
- δ)** οφείλεται αποκλειστικά στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών από το εξωτερικό.
- 6.** Εξοικονόμηση κεφαλαίου μέσω της τεχνολογικής προόδου σημαίνει ότι
- α)** υψηλότερα επίπεδα προϊόντος μπορούν να επιτευχθούν με περισσότερο κεφάλαιο.
- β)** η ίδια ποσότητα προϊόντος μπορεί να επιτευχθεί με το ίδιο κεφάλαιο.
- γ)** υψηλότερα επίπεδα προϊόντος μπορούν να επιτευχθούν με πολύ λιγότερο κεφάλαιο.
- δ)** η ίδια ποσότητα προϊόντος μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο κεφάλαιο.
- 7.** Στις χώρες του τρίτου κόσμου, εκείνο που χρειάζεται είναι
- α)** η τεχνολογική πρόοδος, που εξοικονομεί εργασία.
- β)** η τεχνολογική πρόοδος, που εξοικονομεί κεφάλαια.
- γ)** η αύξηση των εργατικών χεριών.
- δ)** η μείωση της έντασης εργασίας.
- 8.** Όταν πραγματοποιείται αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, τότε
- α)** υπάρχει τεχνολογική πρόοδος, η οποία βελτιώνει την εργασία.
- β)** υπάρχει τεχνολογική πρόοδος, η οποία βελτιώνει το κεφάλαιο.
- γ)** αυτή οφείλεται κυρίως στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων για διδασκαλία μέσα στην τάξη.
- δ)** αυξάνεται η μαθησιακή ικανότητα των εργαζομένων.
- 9.** Οι πλούσιες χώρες ενδιαφέρονται κυρίως
- α)** για την ανάπτυξη φτηνών προϊόντων.
- β)** για ακριβά προϊόντα και μεγάλες αγορές.
- γ)** για μεγάλες εκροές κεφαλαίου.
- δ)** για ανάπτυξη εξεζητημένων προϊόντων και για μεγάλες αγορές.

10. Ένας άλλος λόγος που η διάδοση της τεχνολογίας υστερεί στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ότι
- α) η τεχνολογική ανάπτυξη εισάγεται υπό μορφή μεμονωμένων εισροών στην παραγωγή.
  - β) τα προνόμια της κυρίαρχης τάξης ευδοκιμούν συχνά από τη διατήρηση μιας διαμορφωμένης ανισότητας.
  - γ) δεν δίνονται άδειες τεχνολογίας για εγχώρια παραγωγή.
  - δ) η αναλογία κεφαλαίου - εργασίας είναι πολύ υψηλή.

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

A. Σε καθεμιά από τις παρακάτω ασκήσεις να επιλέξετε τις κατάλληλες από τις λέξεις που δίνονται κάθε φορά και να συμπληρώσετε τα κενά των κειμένων που ακολουθούν. Να προσαρμόσετε τις λέξεις στην κατάλληλη πτώση

παραγωγή, σκέψη, ενέργεια, αλλαγή

1. Η τεχνολογία δεν είναι ένα συγκεκριμένο αντικείμενο αλλά είναι μάλλον ένας τρόπος ..... και ένας τρόπος .....

επενδυτική, διαχειριστική, εμπορική, οικονομική

2. Η τεχνολογία περιλαμβάνει ..... τεχνικές, ... τεχνικές καθώς και τεχνικές που έχουν άμεση σχέση με την παραγωγή.

χρησιμότητα, εφαρμογή, διαθεσιμότητα, επιλογή

3. Η πραγματική τεχνολογία εν χρήσει σε μια χώρα είναι αυτή που καθορίζεται πρώτον από τη ..... των γνωστών στη χώρα τεχνικών και δεύτερον από την ..... που έχει γίνει μεταξύ των διαθεσίμων

αγορά, φύση, σχεδίαση, διαχείριση

4. Κάθε τεχνική συνοδεύεται από ένα σύνολο χαρακτηριστικών τα οποία περιλαμβάνουν τη ..... του προϊόντος, τη χρήση εξειδικευμένου και ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού και τη ..... των υλικών και των ενεργειακών εισροών.

σύγχρονη, μικτή, μεγάλη, εντατικοποιημένη

5. Οι τεχνολογίες έντασης εργασίας χρησιμοποιούν ..... εργατική δύναμη σε μία χώρα, ώστε αυτή να εμφανίζεται λιγότερο .....

γνώση, χρήση, παραγωγικότητα, έκταση

6. Κατά την εξέταση των χαρακτηριστικών της τεχνολογίας θα πρέπει να συμπεριλάβουμε όλα τα στοιχεία τα οποία καθορίζουν τη ..... της, την ..... της και την επίδρασή της στις παραγωγικές δραστηριότητες.

μέτρια, εξειδικευμένα, υψηλή, γενική

7. Οι τεχνικές οι οποίες έχουν σχεδιασθεί στις σύγχρονες προηγμένες χώρες απαιτούν ..... στάθμη δεξιοτήτων και εκπαίδευσης καθώς και ..... τεχνικές διαχείρισης.

έρευνα, ωφέλεια, επίδραση, αβεβαιότητα

8. Σήμερα, υπάρχει μια μεγάλη ..... για τις ..... των νέων τεχνολογιών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

απόσβεση, αμοιβή, ένταση, προδιαγραφή

9. Η σύγχρονη δυτική τεχνολογία είναι υψηλής ..... κεφαλαίου και έχει σχεδιασθεί για οικονομίες υψηλών .....

τεχνολογική, οργανωτική, διαχειριστική, επενδυτική

10. Ο συνολικός παράγων παραγωγικότητας περιλαμβάνει την επίδραση των ..... αλλαγών και των ..... βελτιώσεων στη μεγαλύτερη παραγωγή.

επένδυση, εισροή, εκροή, υπηρεσία

11. Αύξηση της παραγωγικότητας είναι η αύξηση του συνολικού προϊόντος η οποία δεν οφείλεται σε αντίστοιχη αύξηση των χρησιμοποιούμενων ....., των συντελεστών παραγωγής και των ενδιάμεσων .....

κατανομή, τεχνική, θέση, τιμή

12. Η επίτευξη της μέγιστης παραγωγικής αποτελεσματικότητας σημαίνει ότι η χρήση των συντελεστών παραγωγής καθορίζεται από τα χαρακτηριστικά της ..... της παραγωγής και από τις ..... των εισροών.

εισροή, εκροή, διανομή, κατανομή

13. Η αποτελεσματικότητα ..... συνδέεται με την επιλογή του συνδυασμού των ..... που επιφέρει τη μέγιστη δυνατή χρήση τους.

B. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, βάζοντας τις κατάλληλες λέξεις.

1. Η τεχνολογία είναι ετυμολογικά η ενσωμάτωση της ..... ή της ..... σε ένα προϊόν ή μια διαδικασία.
2. Η τεχνολογία μπορεί να επεκταθεί σε ....., εκπαίδευση καθώς και στη .....
3. Δύο από τους βασικότερους παράγοντες που προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της εφαρμοσμένης τεχνολογίας είναι η ..... των πόρων και η ..... της ήδη χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας.
4. Η σύγχρονη δυτική τεχνολογία είναι υψηλής ..... κεφαλαίου και έχει σχεδιασθεί για οικονομίες υψηλών .....
5. Κατά γενική παραδοχή, η παραγωγικότητα αποτελεί έναν από τους βασικότερους δείκτες οικονομικής ..... και ..... των παραγωγικών μονάδων και της οικονομίας.
6. Γενικά, παραγωγικότητα είναι η ..... του προϊόντος το οποίο παράγεται ανά ..... χρησιμοποιούμενου παραγωγικού συντελεστή.
7. Παραγωγική αποτελεσματικότητα είναι η δυνατότητα μιας ..... μονάδας να επιτύχει την παραγωγή μιας ..... ποσότητας προϊόντος με το χαμηλότερο κόστος.
8. Η τεχνική αποτελεσματικότητα αναφέρεται στην επίτευξη της βέλτιστης, από τεχνικής πλευράς, ... και συνδυασμού των ..... παραγωγής για δεδομένο επίπεδο παραγωγής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Γιατί οι δυνατότητες εφαρμογής της τεχνολογικής γνώσης διαφέρουν ανάμεσα στις διάφορες οικονομίες;
2. Ποιο συμπέρασμα μπορούμε να αντλήσουμε από την ιστορική εμπειρία της δυτικής οικονομικής ανάπτυξης;
3. Να δώσετε δύο ορισμούς της τεχνολογίας.
4. Να δώσετε τον ορισμό της διαθέσιμης και της εν χρήσει τεχνολογίας.
5. Πού μπορεί να οφείλεται η ακαταλληλότητα μιας εν χρήσει τεχνολογίας;
6. Τι ονομάζεται «δυϊσμός» και ποια οικονομία λέγεται «δυϊκή»;
7. Τι υποστηρίζει η Ομάδα Ενδιάμεσης Τεχνολογίας του Futz Schumacher;
8. Να αναπτύξετε τις έννοιες της επανασχεδίασης και των σημαντικών καινοτομιών.
9. Γιατί η βελτίωση της τεχνικής αποτελεσματικότητας και/ή της αποτελεσματικότητας διανομής συνεπάγεται βελτίωση της συνολικής παραγωγικότητας;
10. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επιτυχημένη εισαγωγή τεχνολογίας σε κάθε χώρα;
11. Πού οφείλεται η δημιουργικότητα και η πρόοδος των περισσότερων προηγμένων χωρών για μεγάλες χρονικές περιόδους;

• Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να δώσετε ένα παράδειγμα προϊόντος, στο οποίο να περιέχεται, σε μικρή κλίμακα, τεχνολογία.
2. Να αναφέρετε τρία χαρακτηριστικά μιας τεχνολογίας.
3. Να αναφέρετε τα τέσσερα βήματα για την ανάπτυξη τεχνολογικών ικανοτήτων.
4. Να αναφέρετε τους δύο βασικούς παράγοντες που περιορίζουν την οικονομική ανάπτυξη.
5. Να αναφέρετε τις τέσσερις βασικές αιτίες για την αύξηση του συνολικού εθνικού προϊόντος.
6. Πώς προκύπτει η απλούστερη μορφή τεχνολογικής προόδου;

7. Να αναφέρετε τρεις τεχνολογικές προόδους (προϊόντα), με τις οποίες γίνεται εξοικονόμηση εργασίας.
8. Να αναφέρετε τρεις μη αναγνωρίσιμες παραμέτρους οι οποίες συμβάλλουν στην αυξημένη παραγωγικότητα.
9. Σε ποιες χώρες, μια νέα μεταφερόμενη τεχνολογία, μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη εσωτερική τεχνολογική ικανότητα;
10. Από τι εξαρτώνται τα υλικά πρότυπα ζωής κάθε κοινωνίας;
11. Ποιο είναι το κύριο θέμα της τεχνολογικής ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες;
12. Τι παρατηρήθηκε στις χώρες όπου η μεταφερόμενη τεχνολογία χρησιμοποιήθηκε σαν συμπλήρωμα της εγχώριας τεχνολογικής ανάπτυξης;

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η διαθέσιμη τεχνολογία για μια χώρα δεν μπορεί να προσδιορισθεί από όλες τις γνωστές τεχνικές, διότι
  - α) οι αναφερόμενες τεχνικές είναι δυνατόν να αποτελούν αποκλειστικότητα ορισμένων χωρών.
  - β) η συγκεκριμένη χώρα μπορεί να γνωρίζει μόνο μέρος από το σύνολο των γνωστών μεθόδων λόγω αδυναμίας στην πληροφόρηση.
  - γ) οι τεχνικές είναι κατοχυρωμένες με διπλώματα ευρεσιτεχνίας.
  - δ) δεν υπάρχει δυνατότητα κατανόησης αυτών των τεχνικών.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

2. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Για να μπορέσει ο εγχώριος πληθυσμός να διαχειριστεί την κατάλληλη τεχνολογία πρέπει να δοθεί έμφαση
  - α) στη γενική παιδεία του πληθυσμού.
  - β) στα τοπικά δίκτυα τηλεπικοινωνιών.
  - γ) στη διάδοση της πληροφορικής.
  - δ) στην ανάπτυξη των τεχνολογικών ικανοτήτων.

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

3. A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

Το πόσο μια κοινωνία μπορεί να παράγει εξαρτάται από

- α)** την ένταση κεφαλαίου.
- β)** την ανάπτυξη των τεχνολογικών ικανοτήτων.
- γ)** την παραγωγικότητα των πολιτών.
- δ)** τις επενδύσεις σε τεχνολογίες αιχμής.

B. Εξηγήστε την απάντησή σας.

4. A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

Καμία από τις αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχει επιδείξει γρήγορη οικονομική μεγέθυνση

- α)** χωρίς αύξηση της ποσότητας των παραγωγικών συντελεστών.
- β)** χωρίς αύξηση της εργατικής δύναμης.
- γ)** χωρίς συνεχόμενη τεχνολογική επένδυση.
- δ)** χωρίς διακοπές στις τεχνολογικές αλλαγές.

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

5. A. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

Η ταχύτερη ανάπτυξη των οικονομιών των χωρών της Ανατολικής Ασίας (Άπω Ανατολής) οφείλεται

- α)** στην αύξηση του πληθυσμού μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο.
- β)** στις μεγάλες επενδύσεις που εισέρευσαν από τη δύση.
- γ)** στη μεγάλη τεχνολογική παράδοση αυτών των χωρών.
- δ)** στη μεγάλη μαθησιακή ικανότητα των λαών τους.

B. Αναλύστε την απάντησή σας.

6. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η ικανότητα για απόκτηση τεχνολογίας και τεχνογνωσίας αποκτιέται
α) με επενδύσεις σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.
β) με εισαγωγή από πολύ προηγμένες χώρες και άμεση εφαρμογή.
γ) με τις κατάλληλες επενδύσεις σε εκπαίδευση και έρευνα.
δ) με αύξηση της μαθησιακής ικανότητας του εργατικού δυναμικού.
B. *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*
7. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Οι αναπτυγμένες χώρες μπόρεσαν να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν νέα τεχνολογία με ρυθμό, ο οποίος υπαγορευόταν από τις μακροπρόθεσμες ανάγκες τους, διότι
α) εκμεταλλεύτηκαν τους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους από τις αποικίες.
β) ήταν επιστημονικά και τεχνολογικά πολύ πιο μπροστά από τον υπόλοιπο κόσμο.
γ) είχαν οργάνωση και θεσμικό πλαίσιο που βοηθούσε τις νέες τεχνολογίες.
δ) είχαν πολύ οργανωμένο κοινωνικό κράτος.
B. *Εξηγήστε την απάντησή σας.*
8. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η αποτυχία των αναπτυσσόμενων χωρών να αναπτυχθούν περισσότερο, βασιζόμενες στην τεχνολογική διάδοση μέσω πολυεθνικών εταιρειών οφείλεται
α) στην έλλειψη μαθησιακής ικανότητας του εργατικού δυναμικού.
β) σε μια συνομωσία των εταιρειών, ώστε να κρατήσουν πίσω τις χώρες αυτές.
γ) σε έλλειψη της αναγκαίας εσωτερικής τεχνολογικής κουλτούρας.
δ) στις υπερβολικές οικονομικές απαιτήσεις των εταιρειών για την άδεια χρήσης των νέων τεχνολογιών.
B. *Αναλύστε την απάντησή σας.*

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τομείς Ανάπτυξης και Τεχνολογικών Εφαρμογών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Η μεγέθυνση της οικονομίας συνοδεύεται πάντα από μια διαρθρωτική αλλαγή.	Σ	Λ
2. Κατά τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης, υπάρχει αναλογικά μεγαλύτερη αύξηση προϊόντος στη βιομηχανία και στη γεωργία.	Σ	Λ
3. Όταν συμβαίνει οικονομική μεγέθυνση, τότε αυξάνεται το μερίδιο και η σημασία των απασχολουμένων στις υπηρεσίες.	Σ	Λ
4. Οι γεωργικοί και βιομηχανικοί μετασχηματισμοί συσχετίζονται υποχρεωτικά μεταξύ τους.	Σ	Λ
5. Η αναπτυξιακή διαδικασία είναι μια διαρθρωτική μεταβολή, κατά την οποία μειώνεται το μερίδιο της γεωργίας στο ΑΕΠ.	Σ	Λ
6. Οι γεωργικές εξαγωγές κυριαρχούν πλέον στην τελική φάση ανάπτυξης μιας χώρας.	Σ	Λ
7. Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες εξοικονομούν ξένο συνάλλαγμα μέσω της γεωργίας.	Σ	Λ
8. Για μια ακόμη δεκαετία τουλάχιστον η αύξηση του πληθυσμού στις πόλεις θα είναι μεγαλύτερη απ' αυτή στις αγροτικές περιοχές.	Σ	Λ
9. Αν στις αναπτυσσόμενες χώρες, πρόκειται να υπάρξει ανάπτυξη, αυτή πρέπει να ξεκινήσει από τον γεωργικό τομέα.	Σ	Λ

10. Η επεκτεινόμενη βιομηχανική οικονομία εθεωρείτο πάντα ο δυναμικός «ηγετικός» τομέας σε όλες τις στρατηγικές ανάπτυξης.	Σ	Λ
11. Στις αναπτυσσόμενες χώρες το πρόβλημα της γεωργίας είναι ότι η προσφορά γεωργικών προϊόντων είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση.	Σ	Λ
12. Με την πάροδο των δεκαετιών, όλο και λιγότερο, αγροτικός πληθυσμός εμπλέκεται στην πορεία των τεχνικών αλλαγών.	Σ	Λ
13. Σύμφωνα με τη στρατηγική μεγάλης έντασης κεφαλαίου, υιοθετείται πολύ γρήγορα μια ευρεία κλίμακα σύγχρονων τεχνολογιών στη γεωργία.	Σ	Λ
14. Με την εκβιομηχάνιση τα κράτη γίνονται ανόμοια, και ανομοιογενή σε σχέση με το τι καταναλώνουν τι διαβάζουν και τι διδάσκεται στο σχολείο και στα πανεπιστήμια.	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Στις επόμενες ερωτήσεις βάλτε ένα κύκλο στο γράμμα της μοναδικής σωστής απάντησης.

1. Η διαδικασία της μεγέθυνσης και ανάπτυξης είναι
  - α) απλά η επέκταση του βιομηχανικού τομέα.
  - β) κυρίως η επέκταση των υπηρεσιών.
  - γ) συνέπεια του ποιοτικού και ποσοτικού αναπροσανατολισμού του συνόλου της οικονομικής και κοινωνικής δομής.
  - δ) κυρίως η επέκταση του βιομηχανικού και γεωργικού τομέα.

2. Όσο μια οικονομία προχωρεί σε όλο και υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης
  - α) οι εργαζόμενοι μετακινούνται προς τον τομέα των υπηρεσιών.
  - β) οι εργαζόμενοι μετακινούνται από το γεωργικό προς το βιομηχανικό τομέα.
  - γ) οι εργαζόμενοι μετακινούνται από τις αστικές στις αγροτικές περιοχές.
  - δ) οι εργαζόμενοι επενδύουν σε αστικά ακίνητα και πωλούν τις αγροτικές εκτάσεις.

3. Η επέκταση της τεχνολογίας και συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου
- α) δημιουργεί μια τάση ανομοιογένειας ανάμεσα στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα ως προς το επίπεδο του προϊόντος.
  - β) οξύνει τις ανισότητες μεταξύ των κοινωνικών ομάδων.
  - γ) αυξάνει τις δυνατότητες του γεωργικού τομέα για παραγωγή.
  - δ) δημιουργεί μια τάση ομοιογένειας ανάμεσα στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ως προς το επίπεδο του προϊόντος.
4. Η γεωργία συνεισφέρει στην οικονομία (συμβολή αγοράς) διότι
- α) προσφέρει νέο εργατικό δυναμικό, προερχόμενο από αγροτικές περιοχές.
  - β) παρέχει ευκαιρίες σε άλλους τομείς να αναπτυχθούν.
  - γ) δημιουργεί συνεχώς νέες ευκαιρίες για τον νεανικό πληθυσμό.
  - δ) απορροφά μεγάλα ποσά επιδοτήσεων από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς.
5. Η γεωργία συμβάλλει στο συντελεστή παραγωγής διότι
- α) ανταλλάσσει τα προϊόντα της με άλλους τομείς.
  - β) μεταβάλλει τη συνολική συνάρτηση παραγωγής.
  - γ) μεταφέρει πόρους σε άλλους τομείς, όπου γίνονται παραγωγικοί συντελεστές.
  - δ) μεταφέρει πόρους σε άλλους τομείς, μετατοπίζοντας έτσι την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων.
6. Η μεγάλη οικονομική μεγέθυνση σε όλες σχεδόν τις αναπτυσσόμενες χώρες
- α) έφθασε σε ετήσιο ρυθμό 50 - 60% στο κατά κεφαλήν εισόδημα.
  - β) είχε μέγιστο ρυθμό στη δεκαετία του '70.
  - γ) μεγάλωσε το χάσμα μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών.
  - δ) μίκρυνε το χάσμα μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών στις δεκαετίες του '50 και '60.

7. Με βάση την ιστορική εμπειρία των Δυτικών χωρών έχει εκτιμηθεί ότι η οικονομική ανάπτυξη
- α) απαιτούσε μια σταδιακή μετατροπή από μια κοινωνία γεωργικών δραστηριοτήτων, σε κοινωνία υπηρεσιών.
  - β) απαιτούσε μια γρήγορη συσσώρευση κεφαλαίου και εργατικής δύναμης.
  - γ) απαιτούσε μια γρήγορη διεύρυνση των αγορών σε χώρες του τρίτου κόσμου.
  - δ) απαιτούσε μια γρήγορη διαρθρωτική μετατροπή από μια κοινωνία γεωργικών δραστηριοτήτων σε μια πολύπλοκη κοινωνία υπηρεσιών.
8. Στις δεκαετίες του '70 και '80, η γεωργική ανάπτυξη
- α) έφτασε να θεωρείται απολύτως αναγκαία.
  - β) θεωρήθηκε καθαρά υποστηρικτικός οικονομικός τομέας.
  - γ) γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη.
  - δ) θεωρήθηκε τομέας που σιγά-σιγά θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί.
9. Η ιδέα ότι το εμπόριο είναι ένα κίνητρο προς την ανάπτυξη, βασίζεται στη θεωρία
- α) της άνισης ανταλλαγής.
  - β) της εξάρτησης.
  - γ) του συγκριτικού πλεονεκτήματος.
  - δ) της παγκοσμιοποίησης των αγορών.
10. Στη σύγχρονη μορφή του, το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει ζωή
- α) δέκα ετών.
  - β) μόλις τριών ετών.
  - γ) ενός έτους.
  - δ) δεκαπέντε ετών.

• **Ερωτήσεις αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης A, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη B.

1. Για τη συμβολή της γεωργικής παραγωγικότητας στην ανάπτυξη μιας οικονομίας έχουν αναπτυχθεί βασικά τρεις θεωρίες.

A	B
___ Simon Kuznets	1. ο γεωργικός τομέας, τόσο θεωρητικά όσο και στην πράξη μπορεί να επιτύχει μεγάλες μεταφορές πόρων σε άλλους τομείς
___ John Mellor	2. η συμβολή της μεγαλύτερης γεωργικής παραγωγικότητας διακρίνεται σε «συμβολή αγοράς» και «συμβολή συντελεστή παραγωγής»
___ Johnson & Mellor	3. μια πρόσθετη ανάπτυξη στη γεωργία μειώνει την εσωτερική παραγωγή για τα βιομηχανικά προϊόντα
	4. η σημασία της συνεισφοράς της γεωργίας στα τρόφιμα είναι αμφισβητούμενη
	5. η εισοδηματική ελαστικότητα της ζήτησης για τρόφιμα στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι αρκετά υψηλότερη από ότι στις χώρες με υψηλό εισόδημα

2. Σχετικά με τις στρατηγικές βιομηχανικής ανάπτυξης

A	B
___ η βιομηχανία χαμηλής ανάπτυξης	1. έχει έντονες πολιτικές συνέπειες
___ η βιομηχανική ανάπτυξη στην Ανατολική Ασία	2. εγκατέλειψε την πολιτική της χορήγησης «αδειών»
___ τη δεκαετία του 1990 η βιομηχανική πολιτική	3. έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την παραγωγή με ένταση εργασίας και προσανατολισμό στις εξαγωγές
	4. συντελεί στην έντονη μετανάστευση την εποχή που εφαρμόζεται
	5. γίνεται προοδευτικά κύριος οικονομικός τομέας ως αποτέλεσμα του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης που παρουσιάζει

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

A. Σε καθεμιά από τις παρακάτω ασκήσεις να επιλέξετε τις κατάλληλες από τις λέξεις που δίνονται κάθε φορά και να συμπληρώσετε τα κενά των κειμένων που ακολουθούν. Να προσαρμόσετε τις λέξεις στην κατάλληλη πτώση

αύξηση, μεγέθυνση, μείωση, συρρίκνωση

1. Κατά τη διάρκεια της ..... μιας οικονομίας, παρατηρείται σταδιακή ..... της συμμετοχής της γεωργίας στο συνολικό παραγόμενο προϊόν.

συνολικό, βιομηχανικό, γεωργικό, τελικό

2. Κατά τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης, το ..... προϊόν αυξάνεται σε απόλυτα μεγέθη, αλλά η συμμετοχή του στο ..... προϊόν της οικονομίας μειώνεται.

αναστρέψιμη, διαρθρωτική, τεχνολογική, βιομηχανική

3. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής μεγέθυνσης συμβαίνει μια βασική ..... αλλαγή, η οποία δεν είναι .....

σύγχρονη, εντατική, επαρκής, οικονομική

4. Κατά τη διάρκεια επιτυχών βιομηχανικών μετασχηματισμών, η γεωργική παραγωγή γίνεται πιο ..... και ..... στη χρήση του ανθρώπινου και φυσικού κεφαλαίου της.

παραγωγικότητα, χρηματοδότηση, εκβιομηχάνιση, αναδιοργάνωση

5. Η ανάπτυξη συνεπάγεται αφενός την ....., αφετέρου την ..... του αγροτικού τομέα.

τεχνολογική, βιομηχανική, αγροτική, οικονομική

6. Μια ..... αναδιάρθρωση, που σκοπεύει στην ανύψωση του επιπέδου ανάπτυξης μιας χώρας, αλλά που αποτυγχάνει να προκαλέσει αποτελεσματική ..... αναδιάρθρωση, σιγά-σιγά θα αποτύχει.

ενεργητικός, υποστηρικτικός, βασικός, παθητικός

7. Παραδοσιακά, ο ρόλος της γεωργίας στην οικονομική ανάπτυξη, έχει θεωρηθεί ότι είναι ..... και .....

βιομηχανική, αγροτική, ολοκληρωμένη, εκτεταμένη

8. Χωρίς μια ..... ανάπτυξη της υπαίθρου, η ..... μεγέθυνση είναι πιθανό να αποτύχει.

διαρθρωτική, γεωργική, οικονομική, βιομηχανική

9. Η ..... ανάπτυξη παίζει πάντα κυρίαρχο ρόλο στην απαραίτητη ..... μεταβολή.

γρήγορα, σταδιακά, αποτελεσματικά, τοπικά

10. Η στρατηγική της διάχυσης νεωτερισμών στους γεωργούς σημαίνει ότι οι νεωτερισμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν ..... από γεωργούς μικρής κλίμακας και να υιοθετηθούν .....

B. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, βάζοντας τις κατάλληλες λέξεις.

1. Μια διαρθρωτική αλλαγή αφορά κυρίως τη μεταφορά πόρων από τον ..... τομέα παραγωγής στο ..... κυρίως τομέα.

2. Όσο πιο ..... είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα τόσο πιο ..... είναι το ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού, που ασχολείται με τη γεωργία.

3. Όσο πιο ..... είναι το ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, τόσο πιο ..... είναι το επίπεδο του εισοδήματος και της ανάπτυξης της χώρας.

4. Η βιομηχανική ..... περιορίζεται, αν δεν υπάρχει αγροτική ....., εκτός αν η οικονομία μπορεί να εξάγει βιομηχανικά προϊόντα για εισαγωγές τροφίμων.

5. Παρά την ανάπτυξη, στο εσωτερικό των αναπτυσσόμενων χωρών υπήρχαν έντονα φαινόμενα ανισοκατανομής του εισοδήματος, της ..... και της ..... των βασικών αναγκών του πληθυσμού.

6. Η αστυφιλία δημιούργησε συνθήκες μεγάλης ..... στην ..... και ταυτόχρονα πολύ χαμηλές συνθήκες διαβίωσης.
7. Το 70% των ..... ανθρώπων του κόσμου ζουν σε ..... περιοχές και ασχολούνται μόνο με την επιβίωση.
8. Η αύξηση της παραγωγικότητας στη γεωργία έχει βασική σημασία, τόσο για την παραγωγή ....., όσο και για την εξοικονόμηση .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Ποια είναι η άμεση συνέπεια της μεγέθυνσης μιας οικονομίας, στον πληθυσμό μιας χώρας;
2. Πώς η μεγαλύτερη γεωργική παραγωγικότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας οικονομίας;
3. Να γράψετε τον τύπο για τον ετήσιο ρυθμό αύξησης της ζήτησης τροφίμων και να εξηγήσετε τις παραμέτρους.
4. Γιατί η πρόσθετη ανάπτυξη στη γεωργία διευρύνει την εσωτερική αγορά για τα βιομηχανικά προϊόντα;
5. Τι είναι η εισοδηματική ελαστικότητα;
6. Πώς εξηγείται η μετανάστευση στις πόλεις του τρίτου κόσμου;
7. Να περιγράψετε τις δυο αντίθετες στρατηγικές γεωργικής ανάπτυξης.
8. Πώς συμβάλλει η γεωργική ανάπτυξη στη συλλογική οικονομική μεγέθυνση και στη διαρθρωτική μεταβολή;
9. Πώς επιτυγχάνονται βελτιώσεις ευρείας εφαρμογής, ώστε να αυξάνει η ευημερία του αγροτικού πληθυσμού;
10. Πώς αυξάνεται η γεωργική παραγωγικότητα και οι αποδόσεις;
11. Ποια προβλήματα δημιουργούνται από την απουσία ανταγωνισμού στη βιομηχανική παραγωγή;
12. Ποια βήματα βιομηχανικής παραγωγής πρέπει να ακολουθήσει μια κοινωνία, ώστε να δημιουργηθεί βιομηχανική ανάπτυξη;
13. Για ποιους λόγους το εμπόριο θεωρείται ως ένας επιταχυντής της ανάπτυξης;

14. Εξηγήστε σε ποιες περιπτώσεις το διεθνές εμπόριο μπορεί να είναι εμπόδιο στην ανάπτυξη μιας χώρας.
15. Ποια είναι τα αποτελέσματα από την παγκοσμιοποίηση των αγορών;
16. Τι γνωρίζετε για το ηλεκτρονικό εμπόριο;

- **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

1. Να αναφέρετε τους στόχους μιας στρατηγικής γεωργικής ανάπτυξης.
2. Πώς η κατανάλωση μιας χώρα θα μπορούσε να ξεπεράσει την παραγωγή της;
3. Ποιοι συντελεστές πρέπει να αυξάνονται με βάση την ιστορική εμπειρία πολλών χωρών;
4. Πώς μεταβάλλονται οι πολιτιστικές, κοινωνικές και άλλες θεσμικές δομές μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, όταν σε αυτή πραγματοποιείται η διαδικασία της εκβιομηχάνισης;

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γεωργική Τεχνολογία και Ανάπτυξη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Η λύση στο αυξανόμενο διατροφικό πρόβλημα του ανθρώπου είναι η μείωση των στρεμματικών αποδόσεων. Σ Λ
2. Ο παραγωγικός προσανατολισμός κάθε κράτους είναι ενιαίος. Σ Λ
3. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας έχουν ως αποτέλεσμα την αυξημένη ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές. Σ Λ
4. Η επίδραση της γεωργικής τεχνολογίας στην αποδοτικότητα οφείλεται κυρίως στο ότι καθιστά δυνατή την υποκατάσταση του γεωργικού εδάφους με κεφάλαιο. Σ Λ
5. Η μηχανική τεχνολογία μειώνει το ποσό της απαιτούμενης εργασίας, χωρίς να αυξάνει το παραγόμενο προϊόν. Σ Λ
6. Με την εισαγωγή της βιολογικής τεχνολογίας στις καλλιέργειες αυξάνονται οι στρεμματικές αποδόσεις και εξοικονομείται γη. Σ Λ
7. Με τη χρήση της χημικής τεχνολογίας μειώνονται οι αποδόσεις ανά μονάδα γης. Σ Λ
8. Η γεωργική τεχνολογία επιβάλλεται να αγνοεί το «περιβάλλον» στο οποίο θα χρησιμοποιηθεί. Σ Λ
9. Στη γεωργική τεχνολογία, η έννοια «υιοθέτηση» αναφέρεται στη χρησιμοποίηση της τεχνολογικής μεταβολής σε μια γεωγραφική περιοχή ή σε ένα παραγωγικό κλάδο. Σ Λ

10. Στη γεωργική τεχνολογία η έννοια «διάδοση» έχει να κάνει με το πώς και αν ο παραγωγός πείθεται, αποφασίζει και εφαρμόζει τη γεωργική τεχνολογία.

Σ Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Ένα ποσοτικό στοιχείο του αγροτικού εκσυγχρονισμού είναι
  - α) η μείωση της ανθρώπινης προσπάθειας.
  - β) ο περιορισμός της επιρροής των δυσμενών συνθηκών.
  - γ) η κατά κεφαλή αύξηση της παραγωγής των αγροτικών προϊόντων.
  - δ) η διάδοση των επιστημονικών γνώσεων στην αγροτική οικονομία.

2. Την πρωτοπορία στην Πράσινη Επανάσταση είχε
  - α) η κυβέρνηση των ΗΠΑ.
  - β) το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας.
  - γ) το Διεθνές Ινστιτούτο για την Έρευνα στο Ρύζι (IRRI).
  - δ) το Ίδρυμα Φουλ-Μπράιτ.

3. Χώρες με μεγάλη ανάπτυξη στην παραγωγή ρυζιού ήταν
  - α) η Ιαπωνία.
  - β) η Ταϊλάνδη.
  - γ) η Κορέα.
  - δ) το Πακιστάν.

4. Ένας από τους κύριους συντελεστές που επέτρεψαν τη μεγάλη γεωργική ανάπτυξη στις ΗΠΑ είναι
  - α) ο καταναλωτισμός.
  - β) η γεωργική εκπαίδευση.
  - γ) η οικονομική ανάπτυξη.
  - δ) οι προτιμήσεις των καταναλωτών.

5. Η σύγχρονη γεωργία απαρτίζεται από επιχειρηματικές γεωργικές μονάδες που
- α) δεν αναλαμβάνουν εμπορικούς κινδύνους.
  - β) επιλέγουν με οικονομικά κριτήρια τους κλάδους παραγωγής.
  - γ) ελαχιστοποιούν τις παραγωγικές επεμβάσεις.
  - δ) πολύ λίγο επηρεάζονται από τις εξελίξεις της αγροτικής πολιτικής.
6. Ένα από τα γνωστά προϊόντα της βιοτεχνολογίας είναι
- α) τα ένζυμα.
  - β) οι συνδυασμοί λιπών - πρωτεϊνών.
  - γ) η ανάπτυξη υβριδίων.
  - δ) η μεταφορά των εμβρύων.
7. Εφαρμογή της βιοτεχνολογίας στα φυτά ή ζώα μπορεί να θεωρηθεί
- α) η ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης τεχνικής χειρισμού των φυτών.
  - β) η ανάπτυξη μεθόδων για την προστασία των φυτών από τον παγετό.
  - γ) η αντίσταση στα έντομα, με την ανάπτυξη μεθόδων που επιτρέπουν τον πολλαπλασιασμό τους.
  - δ) η ανακάλυψη του ενζύμου που παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της φωτοσύνθεσης, με αποτέλεσμα να μειώνεται η παραγωγή, όταν αυτό υπάρχει σε μεγάλες ποσότητες.

• **Ερωτήσεις αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης Α, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη Β.

1.

Α	Β
___ Μηχανική τεχνολογία	1. περιλαμβάνει τη χρήση λιπασμάτων - φυτοφαρμάκων
___ Βιολογική τεχνολογία	2. περιλαμβάνει τη χρήση αρδευτικού νερού
___ Χημική τεχνολογία	3. περιλαμβάνει τη χρήση κάθε είδους μηχανημάτων
	4. περιλαμβάνει τη χρήση βελτιωμένων σπόρων και ποικιλιών
	5. περιλαμβάνει τη χρήση βιομάζας

2.

A

___ Γεωργική τεχνολογία

___ Γεωργική έρευνα

___ Πράσινη επανάσταση

B

1. είχε μεγάλη ανάπτυξη στην εποχή του Μ. Αλεξάνδρου
2. τοποθετείται γύρω στα 1800 στην Αγγλία και Γερμανία
3. είχε σχέση με την ανάπτυξη των ζώων
4. αφορά στην ανάπτυξη νέων ποικιλιών φυτών
5. έχει απτά παραδείγματα στον Ελληνικό και Αιγυπτιακό πολιτισμό

3. Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα

A

___ οι ελκυστήρες
με μεγάλη ισχύ

___ οι ηλεκτρονικοί
υπολογιστές

___ οι εξειδικευμένες
μηχανές

B

1. αντικατέστησαν τα ανθρώπινα χέρια
2. αντικατέστησαν τα ζώα
3. αντικατέστησαν τις πρώτες ύλες
4. αντικατέστησαν τα εργαλεία που έσερναν τα αγροτικά ζώα
5. χρησιμοποιούνται για τη συνολική οργάνωση της αγροτικής μονάδας

4.

A

___ κλώνοι

___ χρωμοσώματα

___ γονίδια

B

1. ελέγχουν το μέγεθος, το φύλο και άλλα χαρακτηριστικά
2. δεν μπορούν να δημιουργήσουν νέες μορφές ζωής
3. μπορούν να δομηθούν στην επιθυμητή μορφή
4. δεν έχουν σχέση με την κληρονομική ουσία
5. χρησιμοποιούνται για την παραγωγή νέων φυτών από μεμονωμένα φυτικά κύτταρα

5.

A

___ βακτήρια

___ ορμόνες

___ ένζυμα

B

1. είναι ουσίες που ενεργοποιούν την ανάπτυξη της ζωής
2. προκαλούν μείωση της απόδοσης των φυτικών προϊόντων
3. επιδρούν στο μεταβολισμό των ζώων, αυξάνοντας τις αποδόσεις των ζωικών προϊόντων
4. δημιουργούν μη ανθεκτικές ποικιλίες στις ασθένειες
5. χρησιμοποιούνται για την παραγωγή εμβολίων, για την καταπολέμηση θανατηφόρων ασθενειών

• **Ερώτηση συμπλήρωσης κενού**

Στην παρακάτω άσκηση να επιλέξετε τις κατάλληλες από τις λέξεις που δίνονται κάθε φορά και να συμπληρώσετε τα κενά του κειμένου που ακολουθεί. Να προσαρμόσετε τις λέξεις στην κατάλληλη πτώση

διατροφή, λειτουργία, εξέλιξη, ποιότητα, ανάπτυξη, δημιουργία

1. Η έρευνα προσπαθεί να δώσει απάντηση σε πολλά βασικά ερωτήματα που απασχολούν τους ανθρώπους για τη βελτίωση της ..... και της ..... της ζωής τους. Παράλληλα λύνει πολλά σημαντικά θέματα όπως ..... φυτών χωρίς έδαφος και άλλα.

• **Ερωτήσεις διάταξης**

Να τοποθετήσετε τα δεδομένα στη φυσική τους σειρά.

1. Οι παρακάτω έννοιες ορίζουν την επίτευξη αυξημένης ανταγωνιστικότητας:

α) εμπορία

β) παραγωγή

γ) μεταποίηση

1) ..... 2) ..... 3) .....

2. Τοποθετήστε τις παρακάτω προτάσεις στη σωστή σειρά, ανάλογα με το χρόνο που ανακαλύφθηκαν:
- α) Η ανακάλυψη της ατμομηχανής
  - β) Η εφεύρεση του τροχού
  - γ) Η χρησιμοποίηση του χάλυβα
  - δ) Η ηλεκτρική ενέργεια
  - ε) Η ανακάλυψη της βενζινομηχανής
- 1) ..... 2) ..... 3) ..... 4) ..... 5) .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερώτηση ελεύθερης ανάπτυξης*

1. Γιατί ο άνθρωπος πρέπει να επιδιώκει να πετύχει τις μεγαλύτερες δυνατές αποδόσεις παραγωγής τροφίμων ανά μονάδα επιφάνειας της γης;
2. Πώς η γεωργική τεχνολογία οδηγεί στη γεωργική ανάπτυξη και άρα στην οικονομική ανάπτυξη;
3. Πώς η ανάπτυξη της γεωργικής τεχνολογίας επηρεάζει τη ραγδαία αύξηση της γεωργικής παραγωγικότητας;
4. Τι μελετά η γεωργική έρευνα;
5. Ποιες είναι οι δύο κατευθύνσεις που θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον των νέων για απασχόληση στον ελληνικό γεωργικό τομέα;
6. Ποιες σημαντικές δυνατότητες του γεωργικού τομέα έχει η Ελλάδα και μπορεί να τις αξιοποιήσει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι έως σήμερα;
7. Ποια προβλήματα παρουσιάζονται από ηθικής πλευράς με τις νέες μεθόδους της βιοτεχνολογίας;
8. Γιατί έχει ιδιαίτερη σημασία η εκμηχάνιση της γεωργικής παραγωγής;
9. Τι εννοούμε με τον όρο «αιεφόρος γεωργία»;
10. Σημειώστε τέσσερις στόχους της αιεφόρου γεωργίας.

• *Ερωτήσεις σύντομης απάντησης*

1. Πώς εκτιμάται ο εκσυγχρονισμός στην αγροτική οικονομία μιας χώρας;
2. Ποιες είναι οι κυριότερες ποιοτικές αλλαγές που επιφέρει ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας;

3. Από ποιους παράγοντες επηρεάζεται ο γεωργικός τομέας ως οικονομική δραστηριότητα;
4. Ποιες είναι οι κυριότερες διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας;
5. Τι περιλαμβάνει η λέξη τρόφιμο;
6. Τι είναι ετέρωση και πώς εκδηλώνεται;
7. Τι είναι η βιοτεχνολογία;
8. Πώς ορίζεται η Γενετική Μηχανική;
9. Ποια τεχνολογία χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό καλλιεργειών που βρίσκονται σε κατάσταση stress;
10. Πού κυρίως χρησιμοποιείται η τεχνική της σπερματέγχυσης;
11. Σημειώστε τρεις από τις τεχνικές που είναι συνδεδεμένες με τη μεταφορά εμβρύων.
12. Για ποιους λόγους έχει αυξηθεί το ενδιαφέρον για την εφαρμογή ήπιων μορφών ενέργειας;
13. Σημειώστε τρεις από τις κυριότερες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
14. Ποιοι είναι οι συνήθεις ρυπαντές των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων;
15. Αναφέρετε πέντε δυσμενείς επιπτώσεις που συνδέονται με τη γεωργία.

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Ένας από τους κύριους συντελεστές που επέτρεψαν τη μεγάλη γεωργική ανάπτυξη στις ΗΠΑ είναι
  - α)** ο καταναλωτισμός.
  - β)** η γεωργική εκπαίδευση.
  - γ)** η οικονομική ανάπτυξη.
  - δ)** οι προτιμήσεις των καταναλωτών.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

2. Α. *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*

Ένα από τα γνωστά προϊόντα της βιοτεχνολογίας είναι

α) τα ένζυμα.

β) οι συνδυασμοί λιπών - πρωτεϊνών.

γ) η ανάπτυξη των υβριδίων.

δ) η μεταφορά των εμβρύων.

Β. *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τεχνολογία των Κατασκευών και της Βιομηχανίας και Ανάπτυξη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα.

1. Ο όρος νέες τεχνολογίες σημαίνει τη χρήση πολύπλοκων μηχανημάτων προς αύξηση της ανθρώπινης εργασίας.	Σ	Λ
2. Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία που διαμορφώνει αξίες και ανάλογο τρόπο ζωής.	Σ	Λ
3. Στις κοινωνίες που δεν παρατηρείται ανάπτυξη, υπάρχει η απαιτούμενη αγορά και οι απαιτούμενες οικονομικές δυνάμεις, για να στηρίξουν τη συντήρηση και την επιδιόρθωση των κατασκευών.	Σ	Λ
4. Οι υπολογιστές έχουν αυξήσει το κόστος παραγωγής και έχουν βελτιώσει τις δυνατότητες της παραγωγής ενός προϊόντος.	Σ	Λ
5. Η ανάπτυξη διευρωπαϊκών ενεργειακών δικτύων δε συμβάλλει στη δημιουργία της εσωτερικής ενεργειακής αγοράς.	Σ	Λ
6. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών (1994) τονίσθηκε ότι κύρια αποστολή της κοινότητας «ήταν η κινητοποίηση των δημοσίων επενδύσεων για προγράμματα Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος μέσω της μείωσης του οικονομικού κινδύνου».	Σ	Λ
7. Η ζήτηση για εργαζόμενους στη βιομηχανία ή την κατασκευαστική επιχείρηση δημιουργείται αποκλειστικά από τη ζήτηση των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγονται από αυτή.	Σ	Λ

8. Κατά τη διάρκεια οικονομικής ύφεσης τα έξοδα των καταναλωτών για προϊόντα πολυτελείας θα αυξηθούν, ενώ για τα είδη που είναι πραγματικά πρώτης ανάγκης θα παραμείνουν σταθερά.

Σ Λ

• *Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής*

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Η βιομηχανική επανάσταση άρχισε το
  - α) 1800 στην Αμερική.
  - β) 1750 στην Αγγλία.
  - γ) 1900 στη Γαλλία.
  - δ) 1900 στη Βραζιλία.

2. Ένα από τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων κατασκευαστικών και βιομηχανικών μονάδων είναι
  - α) η περιορισμένη χρήση αυτοματισμών στην παραγωγή.
  - β) η αύξηση των διαχωριστικών γραμμών μεταξύ εργαζομένων - manager.
  - γ) η κατανάλωση μικρών ποσοτήτων ενέργειας.
  - δ) οι νέες θέσεις εργασίας που προσφέρονται και που συνδέονται με τις νέες τεχνολογίες.

3. Η ζήτηση για παραγωγή προϊόντων, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, οδήγησε στο σύστημα παραγωγής που χαρακτηρίζεται ως
  - α) κλειστό.
  - β) βιομηχανικό.
  - γ) ανοιχτό.
  - δ) αναπτυξιακό.

4. Με τις νέες τεχνολογίες οι παραγωγικές διαδικασίες
  - α) θα περιοριστούν στα παραδοσιακά τους σύνορα.
  - β) θα απαιτούν λιγότερες νοητικές ικανότητες.

- γ) θα είναι αρκετές από αυτές οικονομικότερες στο διάστημα λόγω έλλειψης βαρύτητας.
- δ) θα απαιτούν περισσότερες χειρονακτικές εργασίες.
5. Η επικοινωνία και η μετάδοση μηνυμάτων συνδέεται ιδιαίτερα με
- α) τις αποστάσεις.
  - β) τα οικονομικά.
  - γ) τη φωτογραφία και τις εικόνες.
  - δ) τις ανάγκες του ανθρώπου.
6. Απαραίτητη προϋπόθεση για να λειτουργεί ο ανταγωνισμός στην αγορά και να παράγονται καλύτερα προϊόντα είναι
- α) η καλή ποιότητα των πρώτων υλών.
  - β) η παραγωγή προϊόντων με μεγάλη διάρκεια ζωής.
  - γ) η ύπαρξη μορφωμένων καταναλωτών που μπορούν να κάνουν συγκρίσεις ομοειδών τεχνολογικών προϊόντων.
  - δ) η οικονομική δυνατότητα των καταναλωτών.
7. Μέτρηση στην παραγωγική διαδικασία είναι
- α) η σύγκριση ενός προϊόντος με τις προδιαγραφές.
  - β) η σύνθεση ενός προϊόντος από επιμέρους υλικά.
  - γ) η απόδοση του ανθρώπινου δυναμικού.
  - δ) η παραγωγή οικονομικού προϊόντος.
8. Ο χρόνος που ξοδεύουν οι περισσότερες βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας για έρευνα και ανάπτυξη, σε σχέση με το χρόνο εργασίας του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτουν, είναι σε ποσοστό τουλάχιστον
- α) 15%.
  - β) 5%.
  - γ) 40%.
  - δ) 50%.

9. Οι βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας βασίζονται περισσότερο
- α) στην εισροή πρώτων υλών.
  - β) στη γνώση.
  - γ) στον αριθμό των απασχολουμένων.
  - δ) στα χρήματα.
10. Ένας από τους βασικούς τομείς των δικτύων πηγών της πληροφόρησης είναι
- α) ο ποσοτικός έλεγχος.
  - β) η αντικατάσταση σχεδίων και μελετών.
  - γ) οι κατασκευαστικές και παραγωγικές διαδικασίες στην πράξη.
  - δ) ο έλεγχος των κατασκευών.
11. Τα χαμηλά επιτόκια δημιουργούν προϋποθέσεις για
- α) μείωση της ανταγωνιστικότητας.
  - β) μείωση των επιχειρηματικών κινδύνων.
  - γ) αύξηση των τιμών των παραγομένων προϊόντων.
  - δ) εξεύρεση ακριβού χρήματος.
12. Τα καταναλωτικά αγαθά διακρίνονται με κριτήριο τη διάρκεια ζωής τους σε
- α) άμεσα και διαρκή.
  - β) κεφαλαιουχικά.
  - γ) πρώτης ανάγκης και πολυτελείας.
  - δ) επιστημονικά.

• **Ερωτήσεις αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης Α, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη Β.

1. Στις προσφερόμενες ικανότητες των εργαζομένων στα τεχνολογικά συστήματα περιλαμβάνονται:

A	B
☐ επιστημονικές ικανότητες	1. έχουν σχέση με το μέγεθος, το σχήμα και το χρώμα κάθε προϊόντος
☐ ικανότητες των εργαζομένων στην παραγωγή και τις κατασκευές	2. έχουν σχέση με την ηλικία
☐ δημιουργικές ικανότητες	3. έχουν σχέση με τη βασική γνώση που απαιτείται για να αναπτυχθούν προϊόντα και διαδικασίες
	4. έχουν σχέση με την οικονομική απόδοση
	5. έχουν σχέση με αυτές που συντηρούν πολύπλοκα μηχανήματα και συστήματα και χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές

2. Οι εισροές των τεχνολογικών συστημάτων είναι:

A	B
☐ πληροφόρηση	1. έχει σχέση με ένα συγκεκριμένο σύνολο ιδιοτήτων όπως φυσικές, χημικές κ.λπ.
☐ χρηματοδότηση	2. έχει σχέση με τις εισροές εργαζομένων, μηχανημάτων, υλικών και ενέργειας
☐ ενέργεια	3. αν έχει μεγάλο κόστος επιβαρύνει το κόστος παραγωγής των προϊόντων
	4. αποτελεί την πιο βασική εισροή των τεχνολογικών συστημάτων
	5. έχει σχέση με όλα τα γεγονότα και τα μεγέθη που συγκεντρώνονται και καταγράφονται από ανθρώπους και μηχανήματα

3. Τρεις από τις κατηγορίες στις οποίες μπορούν να ομαδοποιηθούν οι δραστηριότητες, στις οποίες η επίδραση της ανάπτυξης είναι καθοριστική, είναι:

A	B
___ έρευνα και ανάπτυξη	1. έχει σχέση με τις καθιερωμένες μεθόδους παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών
___ παραγωγή	2. περιλαμβάνει όλες εκείνες τις δραστηριότητες για εξασφάλιση χρημάτων
___ βιομηχανικές σχέσεις	3. έχει ως αποτέλεσμα την βελτίωση των τεχνικών προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά
	4. περιλαμβάνει τις δραστηριότητες με στόχο τη διοχέτευση των προϊόντων
	5. συντηρούν ένα καλό κλίμα μεταξύ των εργαζομένων και της επιχείρησης

4. Στα τρία οργανωτικά στοιχεία μιας πολυεθνικής επιχείρησης γίνονται:

A	B
___ στο κέντρο έρευνας και ανάπτυξης	1. η παραγωγή ρουτίνας
___ στα διάφορα εργοστάσια	2. ο ποιοτικός έλεγχος
___ στο κέντρο διοίκησης	3. ο έλεγχος και η διαμόρφωση της πολιτικής
	4. οι επιχορηγήσεις από το κράτος
	5. η διαμόρφωση της ερευνητικής δουλειάς

5. Η πληροφόρηση ταξινομείται σε τρεις κατηγορίες:

A	B
___ τεχνολογική	1. περιγράφει το φυσικό κόσμο
___ επιστημονική	2. περιγράφει το οργανόγραμμα μιας επιχείρησης
___ ανθρωπιστική	3. περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκπαιδεύονται οι εργαζόμενοι
	4. περιγράφει τις αξίες που έχουν τα άτομα και οι διάφορες κοινωνικές ομάδες
	5. περιγράφει τον τεχνητό κόσμο που έγινε

από τον άνθρωπο

- **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, βάζοντας τις κατάλληλες λέξεις επιλέγοντας από τη σειρά λέξεων πάνω από κάθε ερώτηση.

πηνίο, τρανζίστορ, κύμα, σήμα

1. Η επανάσταση της εποχής της πληροφόρησης άρχισε με την ανακάλυψη του ..... που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αλλάζει ηλεκτρικά ..... πολύ γρήγορα και φθηνά.

διασπορά, προώθηση, διαλογή, σύλληψη, μεταφορά

2. Οι δραστηριότητες στη βιομηχανία στοχεύουν στη ....., δημιουργικών ιδεών και την ανάπτυξη, παραγωγή και ..... στην αγορά προϊόντων, που είναι αποτέλεσμα των δημιουργικών αυτών ιδεών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης**

1. Να αναφέρετε τρία κοινά χαρακτηριστικά των απαιτήσεων για τις περισσότερες θέσεις εργασίας στον τομέα των κατασκευών και των παραγωγικών βιομηχανικών μονάδων στη σημερινή εποχή της έκρηξης της πληροφόρησης.
2. Ποιες ωφέλειες μας προσφέρει η φτηνή ενέργεια, ως παράμετρος ανάπτυξης της βιομηχανίας και των κατασκευών;
3. Πώς συνδέεται η ενέργεια με την ανάπτυξη σε μια κοινωνία;
4. Ποιοι είναι οι βασικοί τομείς κατανάλωσης ενέργειας;
5. Ποιες επιδράσεις είχε στον κόσμο η ενεργειακή κρίση που άρχισε το 1973;
6. Τι γνωρίζετε για το φαινόμενο του θερμοκηπίου;
7. Κατά το φαινόμενο της αλληλεξάρτησης των διαφόρων τεχνολογικών τομέων, τι γνωρίζετε γι' αυτήν την αλληλεξάρτηση όσον αφορά στο αυτοκίνητο;
8. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των κοινωνιών που είναι στάσιμες και χωρίς ανάπτυξη και εκείνων που οι βιομηχανίες έχουν διαθέσιμους τους απαιτούμενους παραγωγικούς πόρους για νέα προγράμματα;

9. Ποια είναι η επίδραση των υπολογιστών στην ανάπτυξη ενός νέου τύπου παραγωγής;
10. Σημειώστε ποιες διαφορές έχουν οι managers από τους επιχειρηματίες;
11. Ποιες είναι οι κατασκευές βαριάς μορφής και τις μας προσφέρουν;
12. Για ποιους λόγους οι μεταφορές είναι τόσο σημαντικές ώστε έχουν γίνει μέρος του ανθρώπινου πολιτισμού;
13. Πώς επηρεάζει η διαφήμιση ένα παραγόμενο προϊόν;
14. Ποια η διαφορά μεταξύ τιμής πώλησης ενός προϊόντος και της αξίας του;
15. Ποιες είναι οι τρεις βασικές κατηγορίες ταξινόμησης των εργαλείων και μηχανημάτων ανάλογα με την επεξεργασία που πραγματοποιούν; Για κάθε κατηγορία δώστε από δυο παραδείγματα.
16. Εξηγήστε γιατί τα εργαλεία και τα μηχανήματα μπορούν να κάνουν τη ζωή μας καλύτερη, αλλά και να δημιουργήσουν προβλήματα.
17. Πώς επηρεάζει η εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας στην παραγωγή εργασίας το χρόνο και τις θέσεις εργασίας;
18. Πώς επηρεάζει η χρήση του χρόνου το χαρακτήρα και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων;
19. Πώς οι όροι δόμησης που ισχύουν σε μια περιοχή, επιδρούν στο περιβάλλον και στον τρόπο ζωής των ανθρώπων;
20. Σημειώστε πέντε λόγους για τους οποίους μια βιομηχανική μονάδα πρέπει να εγκατασταθεί σε συγκεκριμένο χώρο.
21. Τι εννοούμε όταν λέμε ότι οι βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας είναι γενικά επιχειρήσεις με «λυμένα πόδια»;
22. Γιατί η εργασία σε επιχειρήσεις που παράγουν διαρκή καταναλωτικά αγαθά παρουσιάζει λιγότερη ασφάλεια από την εργασία σε επιχειρήσεις που παράγουν άμεσα αγαθά;
23. Σε τι διαφέρουν τα καταναλωτικά αγαθά από τα κεφαλαιουχικά;

• *Ερωτήσεις σύντομης απάντησης*

1. Να αναφέρετε τρεις από τους τομείς παραγωγής της υψηλής τεχνολογίας.
2. Να αναφέρετε τους πέντε βασικούς στόχους που έχει η επικοινωνία.
3. Να αναφέρετε τρεις από τους τρόπους με τους οποίους οι επιχειρήσεις επικοινωνούν με τους καταναλωτές για να μπορούν να διαφημίζονται, να αυξάνουν τις πωλήσεις τους και να αναπτύσσονται.
4. Ποιες είναι οι οικονομικές επιπτώσεις της τεχνολογίας;
5. Γιατί η τεχνολογία των επικοινωνιών έχει θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον;
6. Να αναφέρετε τέσσερις κατηγορίες στις οποίες μπορούν να ενταχθούν οι εισροές στις κατασκευές και τη βιομηχανία και γενικά στα τεχνολογικά συστήματα.
7. Να αναφέρετε τρεις στόχους της αναπτυξιακής διαδικασίας στα βιομηχανικά και κατασκευαστικά συστήματα.
8. Γιατί στις υποβαθμισμένες περιοχές δε συμφέρει τους επενδυτές να κατασκευάσουν ή να συντηρήσουν κατασκευές;
9. Σε τι αναφέρονται οι προδιαγραφές και οι μετρήσεις στην αναπτυξιακή διαδικασία;
10. Ποια η διαφορά στη μέτρηση του χρόνου στη διαδικασία παραγωγής τα παλιά χρόνια και σήμερα;
11. Ποια είναι τα τρία οργανωτικά στοιχεία που έχουν οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις;
12. Ποιες είναι οι δυο βασικές κατηγορίες στις οποίες εντάσσονται οι εγκαταστάσεις των βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας;
13. Να αναφέρετε πέντε αποτελέσματα που αναμένεται να φέρει η ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων στην Ευρώπη.